

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/41/2025
Identifikačné číslo spisu:	2313227923
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:2313227923.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K-KARÁT, s. r. o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Dunajská 8, IČO: 36 529 362, zastúpeného Mgr. Štefanom Slováčikom, advokátom, Nitra, Palánok 3, za účasti intervenienta Wüstenrot poisťovňa, a. s., Bratislava - mestská časť Petržalka, Digital Park I, Einsteinova 21, IČO: 31 383 408, zastúpeného advokátskou kanceláriou Bartošík Šváby s. r. o., Bratislava, Plynárenská 7/A, IČO: 35 929 049, proti žalovanému P. F., narodenému XX. T. XXXX, Š., T. XXX/X, zastúpenému advokátom JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, Šaľa, Jarmočná 2264/3, o určenie neplatnosti právnych úkonov, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15C/357/2013, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 24. júla 2024 sp. zn. 11Co/33/2023, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Intervenientovi na strane žalobcu p r i z n á v a voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

III. Žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. novembra 2022, č. k. 15C/357/2013-1087 (ďalej aj „rozsudok súdu prvej inštancie“) určil, že zmluva o pôžičke zo dňa 25. marca 2011, uzavretá medzi žalobcom a žalovaným, je neplatná (výrok I.), určil, že vyhlásenie žalobcu ako dlžníka - povinnej osoby o súhlase s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice zo dňa 16. júna 2011, spísané v notárskej zápisnici JUDr. Marty Botkovej, notárky so sídlom Nové Zámky, Björnsonova 2 č. N 175/2011, Nz 21990/2011, NCRI 22574/2011 zo dňa 16. júna 2011, je neplatné (výrok II.), určil, že zmluva o pôžičke zo dňa 23. decembra 2011, uzavretá medzi žalobcom a žalovaným, je neplatná (výrok III.), určil, že vyhlásenie žalobcu ako dlžníka - povinnej osoby o súhlase s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice zo dňa 15. mája 2012, spísané v notárskej zápisnici JUDr. Marty Botkovej, notárky so sídlom Nové Zámky, Björnsonova 2 č. N 121/2012, Nz 17020/2012, NCRI 17399/2012 zo dňa 15. mája 2012, je neplatné (výrok IV.), určil, že zmluva o pôžičke zo dňa 07.

mája 2012, uzavretá medzi žalobcom a žalovaným, a vyhlásenie žalobcu ako dlžníka - povinnej osoby o súhlase s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice zo dňa 07. mája 2012, spísané v notárskej zápisnici JUDr. Marty Botkovej, notárky so sídlom Nové Zámky, Björnsonova 2 č. N 109/2012, Nz 16000/2012 zo dňa 07. mája 2012 v znení ich Dodatku č. 1 spísaného v notárskej zápisnici JUDr. Marty Botkovej, notárky so sídlom Nové Zámky, Björnsonova 2 č. N 116/2012, Nz 16848/2012, NCRI 17218/2012 zo dňa 14. mája 2012, sú neplatné (výrok V.). Žalobcovi a intervenientovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výroky V. a VI.).

1.1. Súd prvej inštancie zhrnul skutkový stav, zistený vykonaným dokazovaním: dňa 25. marca 2011 bola medzi žalobcom a žalovaným uzatvorená zmluva o pôžičke, ktorej predmetom bolo požičanie sumy 232.400 eur žalovaným žalobcovi formou hotovosti. V zmluve strany potvrdili, že k odovzdaniu finančných prostriedkov došlo pred podpisom tejto zmluvy a dohodli si lehotu splatnosti na 30. júna 2011. Dňa 16. júna 2011 bola na notárskom úrade JUDr. Marty Botkovej v Nových Zámkoch spísaná notárska zápisnica N 175/2011, Nz 21990/2011, NCRI 22574/2011, ktorá obsahovala vyhlásenie žalobcu ako dlžníka, že uznáva dlh vzniknutý na základe zmluvy o pôžičke z 25. marca 2011 a zároveň súhlas s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice. Dňa 23. decembra 2011 bola medzi žalobcom a žalovaným uzatvorená zmluva o pôžičke, ktorej predmetom bolo požičanie sumy 332.000 eur žalovaným žalobcovi formou hotovosti. V zmluve strany potvrdili, že k odovzdaniu finančných prostriedkov došlo pred podpisom tejto zmluvy a dohodli si lehotu splatnosti na 30. apríla 2012. Dňa 15. mája 2012 bola na notárskom úrade JUDr. Marty Botkovej v Nových Zámkoch spísaná notárska zápisnica N 121/2012, Nz 17020/2012, NCRI 17399/2012, ktorá obsahovala vyhlásenie žalobcu ako dlžníka, že uznáva dlh vzniknutý na základe zmluvy o pôžičke z 23. decembra 2011, ktorý sa žalobca zaviazal zaplatiť do 15. mája 2012 a zároveň súhlas s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice. Dňa 07. mája 2012 bola medzi žalobcom a žalovaným uzatvorená zmluva o pôžičke, ktorej predmetom bolo požičanie sumy 265.500 eur žalovaným žalobcovi formou hotovosti. V zmluve strany potvrdili, že k odovzdaniu finančných prostriedkov došlo pred podpisom tejto zmluvy a dohodli si lehotu splatnosti na 22. mája 2012. Dňa 16. júna 2011 bola na notárskom úrade JUDr. Marty Botkovej v Nových Zámkoch spísaná notárska zápisnica N109/2012, Nz 16000/2012, ktorá obsahovala vyhlásenie žalobcu ako dlžníka, že uznáva dlh vzniknutý na základe zmluvy o pôžičke z 07. mája 2012 a zároveň súhlas s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice. Dňa 14. mája 2012 bola na tom istom notárskom úrade spísaná notárska zápisnica N 116/2012, Nz 16848/2012, NCRI 17218/2012, dodatok č. 1 k zmluve o pôžičke zo 07. mája 2012, ktorý obsahoval uznanie dlhu vzniknutého na základe uvedenej zmluvy o pôžičke a súhlas s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice, pričom splatnosť poskytnutej pôžičky bola zmenená na 14. mája 2012. O spísanie notárskych zápisníc notárku požiadala štatutárna zástupkyňa žalobcu, pričom notárske poplatky za vyhotovenie zápisníc uhradil žalobca.

1.2. Právne vec posúdiac podľa § 205, § 558, § 657 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 3 ods. 4, § 46 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti súd prvej inštancie na základe dokazovaním zisteného skutkového stavu konštatoval, že žalovaný nepreukázal, že by reálne došlo k odovzdaniu finančných prostriedkov tvoriacich predmet pôžičky žalobcovi. Čo sa týka uznania dlhu, ktoré bolo taktiež zachytené vo forme notárskych zápisníc, súd prvej inštancie vychádzal z toho, že nie je možné uznať dlh, keď je preukázaná jeho neexistencia. Preto dospel k záveru, že právna domnienka existencie dlhov vyplývajúca z formy notárskej zápisnice bola v konaní vykonaným dokazovaním dostatočným spôsobom vyvrátená, čím došlo k prechodu dôkazného bremena na žalovaného, ktorý ho v konaní neunesol a nepreukázal údajné fyzické odovzdanie čiastky 829.900 eur žalobcovi. Z uvedených dôvodov žalobe v celom rozsahu vyhovel.

1.3. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 24. júla 2024 č. k. 11Co/33/2023-1209 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a III. a v časti výroku V. o určení, že zmluva o pôžičke zo dňa 07. mája 2012 uzavretá medzi žalobcom a žalovaným, spísaná v notárskej zápisnici JUDr. Marty Botkovej, notárky so sídlom Nové Zámky, Björnsonova 2 č. N

109/2012, Nz 16000/2012 zo dňa 07. mája 2012 v znení jej Dodatku č. 1 spísaného v notárskej zápisnici JUDr. Marty Botkovej, notárky so sídlom Nové Zámky, Björnsonova 2 č. N 116/2012, Nz 16848/2012, NCRI 17218/2012 zo dňa 14. mája 2012, je neplatná (prvá výroková veta). Vo výrokoch II., IV. a v časti výroku V. o určení, že vyhlásenie žalobcu ako dlžníka - povinnej osoby o súhlase s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice zo dňa 07. mája 2012, spísané v notárskej zápisnici JUDr. Marty Botkovej, notárky so sídlom Nové Zámky, Björnsonova 2 č. N 109/2012, Nz 16000/2012 zo dňa 07. mája 2012 v znení jeho Dodatku č. 1 spísaného v notárskej zápisnici JUDr. Marty Botkovej, notárky so sídlom Nové Zámky, Björnsonova 2 č. N 116/2012, Nz 16848/2012, NCRI 17218/2012 zo dňa 14. mája 2012, je neplatné, rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu v tomto rozsahu zamietol (druhá výroková veta). Stranám a intervenientovi nárok na náhradu trov konania nepriznal (tretia výroková veta).

2.1. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalovaného, týkajúcej sa nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, odvolací súd uviedol, že žaloba bola podaná ešte za účinnosti predchádzajúcej procesnoprávnej úpravy, konkrétne § 80 písm. c) z. č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“). Keďže právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti CSP, zostali zachované (§ 470 ods. 2 CSP), prípustnosť takejto žaloby treba posudzovať v kontexte predchádzajúcej úpravy. S poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/63/2009 z 25. novembra 2010 odvolací súd určovací žalobu považoval za prípustný prostriedok obrany povinného po začatí exekučného konania mimo exekučného konania v zmysle článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Na rozdiel od exekučných titulov v podobe súdnych rozhodnutí totiž proti exekučnej notárskej zápisnici neexistuje štandardný opravný prostriedok. Podľa odvolacieho súdu neobstojí ani výhrada žalovaného, že otázku naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmluvy o pôžičke z 25. marca 2011 vylučuje skutočnosť, že exekučné konanie sa medzičasom skončilo vymožením pohľadávky s poukazom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/63/2009. Je zrejmé, že len samotné uspokojenie pohľadávky v exekúcii nevylučuje naliehavý právny záujem na takomto určení. Vyššie uvedenému záveru nebráni ani ustanovenie § 61 Exekučného poriadku, ktoré sleduje iný účel a uprednostňuje zásadne ochranu dobromyseľnosti tretej osoby, napr. vydražiteľa a nemôže sa dotýkať hmotnoprávných vzťahov vzniknutých z bezdôvodného obohatenia, pre vznik ktorého je bez významu, či bolo plnené dobrovoľne alebo na základe núteného výkonu rozhodnutia (R 74/2019). Čo sa týka námietky žalovaného, že žalobcom požadované určenie neplatnosti zmlúv o pôžičke nebude mať nijaký vplyv na exekučné konania, v ktorých sa ešte sporná pohľadávka vymáha, odvolací súd uviedol, že neplatnosť právneho úkonu, tvoriaceho hmotnoprávny základ exekučnej notárskej zápisnice, znamená jej nespôsobilosť ako exekučného titulu, ktorá by mala vyústiť do zastavenia exekúcie z dôvodu neprípustnosti. Skutočnosť, že súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku výslovne neuviedol § 80 písm. c) CSP, nemá za následok nesprávne právne posúdenie veci.

2.2. V prípade určenia neplatnosti vyhlásení žalobcu ako dlžníka povinnej osoby o súhlase s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice zo 16. júna 2011, z 15. mája 2012 a zo 07. mája 2012, odvolací súd konštatoval, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na tomto určení. Neplatnosť právneho úkonu je kategória týkajúca sa hmotnoprávných úkonov. Vyhlásenie o súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice ale upravuje procesnoprávny predpis [§ 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017), a takéto vyhlásenie predstavuje formálnu náležitosť exekučnej notárskej zápisnice, ktorá preto nemôže byť prejavom vôle smerujúcim najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú (§ 34 Občianskeho zákonníka). Z tohto dôvodu v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol.

2.3. Vo vzťahu k odvolacej argumentácii žalovaného o dôkaznom bremene, odvolací súd s poukazom na § 558 Občianskeho zákonníka súhlasil so žalovaným v tom, že domnienku založenú uznaním dlhu z poskytnutej pôžičky nemožno považovať za vyvrátenú len v dôsledku skutkového tvrdenia dlžníka, ktorým poprie prevzatie peňazí od veriteľa, avšak zdôraznil, že popretie prevzatia peňazí nebolo ani zďaleka jediným prostriedkom procesnej obrany, ktorú žalobca v konaní uplatnil a ktorá bola spôsobilá viesť súd k skutkovému záveru, odlišnému od domnienky, ktorú v konaní založilo uznanie dlhu. Za

zjavne mylný považoval odvolací súd názor žalovaného, že by strana brániaca sa v konaní proti vyvrátenej domnienke (dlžník) nemohla použiť nepriame dôkazy. Nie je opodstatnená ani výčitka žalovaného, že súd prvej inštancie v súvislosti s otázkou dôkazného bremena nepoužil § 46 a § 3 ods. 4 Notárskeho poriadku v spojení s § 205 CSP, keď z nich nevyvodil predpoklad pravdivosti a správnosti obsahu notárskych zápisníc. Notárska zápisnica sama osebe nie je dôkazom, že skutočne došlo k odovzdaniu finančných prostriedkov; je iba dôkazom o tom, že to žalobca pri spisovaní notárskej zápisnice vyhlásil. Konštatovaniu súdu prvej inštancie, že notárske zápisnice nepreukazujú, že skutočne došlo k odovzdaniu peňazí, nemožno nič vyčítať. Je logickým vyústením nielen nesporného znenia notárskych zápisníc, ale aj tvrdení samotného žalovaného a výsluchu notárky.

2.4. K odvolacej námietke žalovaného o tzv. inej vade konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, spočívajúcej v tom, že súd prvej inštancie údajne v rozpore s § 191 CSP neprihliadol na vyvrátené a spochybnené tvrdenia konateľky žalobcu, ktoré súviseli so spisovaním notárskych zápisníc či s doručovaním písomností žalobcovi v exekučnom konaní, chýbajúcu obranu žalovaného v exekučnom konaní, časové súvislosti a spolužitie konateľky žalobcu a žalovaného, oslobodenie žalovaného vo veci obžaloby na žalovaného, v ktorej proti nemu svedčila konateľka žalobcu, a komplex prejavu negatívneho vzťahu konateľky žalobcu voči žalovanému, odvolací súd poukázal na to, že žalovaný nevysvetľuje, prečo práve tieto skutočnosti boli v konaní pre rozhodnutie vo veci podstatné a prečo by mali, keby na nich súd prihliadol tak, ako si to predstavuje žalovaný, viesť k inému vyhodnoteniu dokazovania podľa § 191 CSP. Z odvolania žalovaného nemožno spoznať, ktoré konkrétne skutkové závery vlastne žalovaný napáda, teda ktoré zistenia súdu prvej inštancie by mal odvolací súd revidovať, pokiaľ by prihliadol na vyššie uvedené skutočnosti tak, ako si to želá žalovaný.

2.5. Odvolací súd poukázal na úvodné tvrdenia žalobcu, ktorý svoju žalobu odôvodnil o. i. tým, že „žalovaný nikdy žiadne peňažné prostriedky žalobcovi neodovzdal; nemohol tak ani urobiť, pretože ako fyzická osoba nedisponoval žiadnym majetkom väčšej hodnoty a jednotlivé sumy peňazí v hotovosti reálne nemal k dispozícii; žalovaný v žiadnom prípade nemohol disponovať takým objemom finančnej hotovosti, nakoľko nebol zamestnaný a nemal žiadny príjem alebo majetok v uvedenej hodnote; ani jedna z pôžičiek žalovaného nebola zaevidovaná v účtovníctve žalobcu; žalobca v dotknutom období nevykonával aktívnu podnikateľskú činnosť“. Žalovaný žiadne z týchto tvrdení vo vyjadrení k žalobe, ale ani neskôr účinne nepoprel, takže boli nesporné. Žalovaný nesúhlasil s tvrdením, že žalovaný nikdy žiadne peňažné prostriedky žalobcovi neodovzdal. V dôsledku domnienky založenej uznaním dlhu v notárskych zápisniciach sa jedine toto skutkové tvrdenie žalovaného o prevzatí peňazí žalobcom považovalo za pravdivé, hoci len pod podmienkou, že sa dokazovaním nevyvráti. Bolo teda na žalobcovi, aby preukázal, že peniaze neboli odovzdané. Keďže išlo o negatívnu skutočnosť, žalobca ju mohol preukázať len nepriamo, teda tvrdeniami o iných okolnostiach, ktoré by účinne spochybnili pravdivosť domnienky odovzdania peňazí (pozri v tomto zmysle I. ÚS 21/2018). Tvrdenia žalobcu, že žalovaný nedisponoval žiadnym majetkom väčšej hodnoty a jednotlivé sumy peňazí v hotovosti reálne nemal k dispozícii, sú nepochybne tvrdeniami spôsobilými vyvrátiť domnienku, že žalovaný konateľke žalobcovi odovzdal hotovosť vo výške 829.900 eur. Ak totiž hotovosť v tejto sume predtým nikdy nezískal, nemohol ju ani žalobcovi odovzdať. Treba zdôrazniť, že na tieto tvrdenia žalobcu žalovaný vo svojich podaniach nereagoval popretím, ale v konaní v tejto súvislosti len tvrdil, že peniaze mal „doma“, hoci tento pojem odmietol bližšie objasniť. Vo vzťahu k tomuto skutkovému tvrdeniu žalovaného sa ale žiadna prezumpcia správnosti či pravdivosti neuplatňuje. Tvrdenie o nedostatočných majetkových pomeroch žalovaného je tvrdením o negatívnej skutočnosti, a keďže od žalobcu ani nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti (pozri tiež uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/81/2010), bolo na žalovanom, aby tvrdil a preukázal opak. Jeho neustále sa opakujúci argument právnymi účinkami notárskej zápisnice a uznania dlhu sa týka len odovzdania peňazí, nie toho, aké mal majetkové pomery, a ani toho odkiaľ ich mal, kde ich držal a ako k odovzdaniu došlo. Súd prvej inštancie mal okrem toho z vlastnej činnosti, ktorá súvisela so zisťovaním pobytu žalovaného na účely doručenia žaloby, k dispozícii aj dôkazy, ktoré podporujú tvrdenia žalobcu o nedostatočných majetkových pomeroch žalovaného v rozhodnom čase. Vzhľadom na tieto skutočnosti nemožno ani mať dôvodné pochybnosti o tvrdeniach žalobcu o nedostatočnej majetnosti žalovaného.

2.6. Odvolací súd ako neopodstatnené vyhodnotil i námietky žalovaného, týkajúce sa porušenia práva na spravodlivý proces, ktorým sa jednotlivo venoval. Pokiaľ žalovaný ďalej v podstate tvrdí, že žalobca nemal iný motív podpísať notárske zápisnice, než to, že peniaze prevzal, súd prvej inštancie nemal povinnosť sa s týmto tvrdením zaoberať preto, lebo žalovaný ho v prvoinštančnom konaní nepredniesol. Nové skutkové tvrdenie o motíve žalobcu, ktoré predniesol žalovaný až v odvolaní, predstavuje prostriedok procesného útoku (§ 149 CSP), ktorý žalovaný neuplatnil v konaní pred súdom prvej inštancie. Ide o tzv. neprípustnú novotu. Ak žalovaný namieta, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je nedostatočné preto, lebo z neho nie je zrejmé, na základe akého ustanovenia Občianskeho zákonníka vyhlásil neplatnosť zmlúv o pôžičke, ide o nedostatok právneho posúdenia veci, ktorý možno odstrániť v odvolacom konaní. Neplatnosť zmluvy o pôžičke ako dôsledok neodovzdania predmetu pôžičky vyplýva zo základného ustanovenia zmluvy o pôžičke (§ 657 Občianskeho zákonníka), pretože ide o reálny kontrakt, ktorý bez odovzdania predmetu pôžičky tak nemôže platne vzniknúť.

2.7. Odvolací súd konštatoval, že napadnutý rozsudok je v časti týkajúcej sa určenia neplatnosti sporných zmlúv o pôžičke vecne správny, a preto ho odvolací súd v tomto rozsahu potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). V časti, týkajúcej sa určenia neplatnosti vyhlásení o súhlase s vykonateľnosťou notárskych zápisníc, sa zakladá na nesprávnom právnom posúdení podmienky naliehavého právneho záujmu, v dôsledku čoho ho odvolací súd v tomto rozsahu zmenil (§ 388 CSP) tak, že žalobu zamietol.

2.8. O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 a 2 CSP

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP; navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku I. v potvrdzujúcej časti a vo výroku II. zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie.

3.1. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd uznal, že v rozsudku súdu prvej inštancie absentovalo odôvodnenie základného predpokladu úspechu predmetnej určovacej žaloby podľa § 80 písm. c) OSP - naliehavého právneho záujmu. Súd prvej inštancie tak odňal žalovanému možnosť proti tejto otázke argumentovať, a preto nie je postačujúce, ako sa s touto otázkou vysporiadal odvolací súd. Žalovaný nemal možnosť v opravnom prostriedku možnosť namietat' vyhodnotenie takejto podstatnej právnej otázky, pričom ani napadnutý rozsudok neobsahuje vyhodnotenie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Rovnaký nedostatok dovolateľ videl v tom, že odvolací súd vadu rozsudku súdu prvej inštancie, spočívajúcu v tom, že výroky I., III. a V. rozsudku súdu prvej inštancie o neplatnosti zmlúv o pôžičke neboli založené na žiadnom konkrétnom hmotnoprávnom ustanovení, v podstate uznal a následne doplnil absentujúce vysvetlenie základu a dôvodu neplatnosti zmlúv o pôžičke. Žalovaný nemal dostupný opravný prostriedok, v ktorom by mohol v odvolaní namietat' proti otázke právneho základu a dôvodu neplatnosti zmlúv o pôžičke z právneho hľadiska. Odvolací súd počas odvolacieho konania ani nevyzval žalovaného na vyjadrenie sa k aplikácii § 80 písm. c) OSP v predmetnej veci. Odkaz na uznesenie odvolacieho súdu z 30. júla 2018, č. k. 23Co/274/2017-335 je irelevantný, pretože uznesenie sa nestalo integrálnou súčasťou rozsudku súdu prvej inštancie a ani napadnutého rozsudku. Uvedeným podľa názoru dovolateľa došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie.

3.2. Odvolací súd sa podľa dovolateľa nevysporiadal riadne s podstatnou námietkou žalovaného o porušení práva na spravodlivé konanie súdom prvej inštancie takým spôsobom, že bol v konaní vyzvaný znášať dôkazné bremeno o odovzdaní súm pôžičiek žalobcovi, napriek tomu, že (i) tieto skutočnosti boli žalobcom potvrdené v notárskych zápisniciach a žalobca uznal svoj záväzok zo všetkých zmlúv o pôžičke, a napriek tomu, že (ii) z ustálenej judikatúry vyplýva, že pri uznaní dlhu znáša dôkazné bremeno o nevzniknutí, či zániku dlhu dlžník a že pri notárskych zápisniciach dôkazné bremeno spočíva na tom, kto ich spochybňuje. Týmto sa kládlo na žalovaného bremeno, ktoré nemal znášať a dôkazné bremeno sa neuložilo žalobcovi, ktorého po právnej stránke zaťažovalo, čím došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie a k narušeniu rovnováhy strán v konaní v neprospech žalovaného. Odôvodnenie napadnutého rozsudku je v tomto smere zmätočné. Odvolací súd uviedol, že prípadné nesprávne

rozloženie dôkazného bremena o nezakladá vadu, ktorá by mala za následok porušenie práva strany na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ale následne uvádza, že uloženie nesplniteľného dôkazného bremena na jednu stranu civilného konania je porušením zásady rovnosti zbraní. Na námietku žalovaného konkrétne nereaguje, uvádza len všeobecné právne úvahy.

3.3. V konaní došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie aj tým, že v rámci prvého odvolacieho konania sa nepostupovalo v súlade s § 374 ods. 2 CSP, keď žalovanému nebolo vôbec doručené vyjadrenie žalobcu z 29. júna 2018 k vyjadreniu žalovaného k odvolaniu a zároveň mu nebola v odvolacom konaní daná možnosť vyjadriť sa k takému vyjadreniu žalobcu. O vyjadrení žalobcu z 29. júna 2018 sa žalovaný dozvedel z uznesenia Krajského súdu v Trnave zo dňa 30. júla 2018, následne nahliadol do spisového materiálu. Odvolací súd pritom na základe vyjadrenia žalobcu z 29. júna 2018 v prvom odvolacom konaní konštatoval existenciu osobitných okolností vo veci a zmenil skutkový stav zistený prvým rozsudkom súdu prvej inštancie. Žalobca v danom vyjadrení poukazoval na to, že žalovaný bol odsúdený za zločin podvodu a tú istú terminológiu použil aj v odvolací súd v bode 14. uznesenia. Odvolací súd nezvolal ani pojednávanie, na ktorom by oboznámil dôkaz pripojený k vyjadreniu žalobcu. Žalovaný tak bol pozbavený práva vyjadriť sa k vyjadreniu žalobcu z 29. júna 2018 a vplývať tak na rozhodnutie odvolacieho súdu, čím došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie (nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 352/2013, rozsudok ESLP Ernst and Others z 15. júla 2003, body 60 - 61, rozsudok ESLP Bechbeger z 20. decembra 2001, bod 50), ktorá závažnosť a dôležitosť je zvýraznená tým, že odvolací súd vydal uznesenie, ktorým bol súd prvej inštancie viazaný, bez možnosti na strane žalovaného využiť (efektívny) opravný prostriedok podľa Civilného sporového poriadku. Tento záväzný názor bol založený na nedoručení vyjadrenia žalobcu z 29. júna 2018 žalovanému, hoci priamo a podstatne ovplyvnil odvolací súd pri formulovaní záväzného názoru, čo už žalovaný nemohol nijako zvrátiť, čo malo nenapraviteľné následky po celý zvyšok civilného konania, najmä v podobe viazanosti súdu prvej inštancie názorom vysloveným v uznesení odvolacieho súdu. Zároveň je pochopiteľné, že odvolací súd sa už od názoru formulovaného v uznesení nemal tendenciu odchýliť ani pri vydaní rozsudku. Následky tejto vady sa nenapraviteľne niesli následne celým civilným konaním.

3.4. Dovolaateľ ďalej argumentoval porušením rovnosti strán v jeho neprospech s poukazom na bod 18. odôvodnenia prvého uznesenia odvolacieho súdu zo dňa 30. júla 2018. Návrh žalobcu na doplnenie dokazovania, doručený súdu dňa 24. novembra 2015, nebol doručený žalovanému, nemohol sa k nemu vyjadriť a bol podaný po súdom určenej lehote 10 dní od pojednávania dňa 5. novembra 2015. Odvolací súd v bode 18. odôvodnenia uznesenia opakovane zdôraznil, že sa má doplniť dokazovanie a vyslovene poznamenal, že z návrhu žalobcu na doplnenie dokazovania boli vykonané len „niektoré“ dôkazy. Žalobca však dňa 8. decembra 2016 vyhlásil po poučení súdom prvej inštancie spolu so žalovaným, že nemajú ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania a nastala zákonná koncentrácia konania tým, že súd vyhlásil dokazovanie za skončené. Žalobca ani v odvolaní z nenamietal, že by súd prvej inštancie pochybil tým, že nevykonával niektoré žalobcom navrhnuté dôkazy, napriek tomu odvolací súd uznesením zrušil prvý rozsudok súdu prvej inštancie pre porušenie práva na spravodlivý proces a nevykonanie navrhovaného dokazovania v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia vecí, čím bol prekročený rozsah odvolacích dôvodov v prospech žalobcu a v neprospech žalovaného. Odvolací súd sa vôbec nevyjadril k uvedenej podstatnej námietke žalovaného v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Body 62. a 63. napadnutého rozsudku mal za dôkaz zmätočnosti. Existuje zreteľná protirečivosť v postupe a názoroch odvolacieho súdu, keď prvý rozsudok na odvolanie žalobcu zrušil kvôli tomu, že súd prvej inštancie nevykonával navrhované dokazovanie, avšak v napadnutom rozsudku už argumentuje tým, že tvrdenia o nemajetnosti žalovaného neboli sporné, nebolo ich potrebné dokazovať a súd prvej inštancie mal k rovnakému skutkovému zisteniu dospieť aj za dôkaznej situácie pred zrušením prvého rozsudku, hoci zároveň odvolací súd priznal, že on sám uložil súdu prvej inštancie dokazovanie ohľadom solventnosti žalovaného. Odvolací súd sa vyjadril, že preň rozhodujúce skutkové závery o nemajetnosti vyplývajú „z nepopretých tvrdení žalobcu, ktoré žalobca ani nemal povinnosť preukazovať dôkazmi“, avšak opomenul, že podľa ust. § 470 ods. 2 CSP nemožno uplatniť ustanovenia CSP o popretí skutkových tvrdení protistrany, ak by boli v neprospech strany, čo je použiteľné aj v predmetnom prípade. Uvedené je tiež dôkazom toho, že odvolací súd neaplikoval relevantnú právnu normu (§ 470

ods. 2 CSP). Zásahom súdov v tejto veci došlo k vytvoreniu značnej nerovnosti v postavení žalobcu a žalovaného v prospech žalobcu, ktorý dostal šancu vo veci ďalej dokazovať a v neprospech žalovaného. Zistený skutkový stav veci je tak založený na porušení práva žalovaného na spravodlivé konanie a rovnosti strán v konaní.

3.5. Žalovaný v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie namietal, že súd listinné dôkazy, z ktorých zistil rozhodujúce závery o „nedostatočných“ majetkových a príjmových pomeroch žalovaného nevykonal zákonným spôsobom podľa § 204 CSP. Odvolací súd síce na predmetnú námietku všeobecne poukázal v bode 64. rozsudku, avšak ponechal ju bez akejkoľvek reakcie, čím došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie.

3.6. Dovolateľ ďalej poukázal na to, že súdy pri zisťovaní skutkového stavu nerešpektovali ani ustanovenie § 85 CSP. Na pojednávaní dňa 20. júla 2021 boli súdom vyzvané strany a intervenient, aby v lehote určenej súdom predložili návrhy na doplnenie dokazovania a odročil pojednávanie na deň 23. septembra 2021. Intervenient predložil návrhy týkajúce sa zisťovania majetkových a príjmových pomerov žalovaného podaním zo dňa 31. augusta 2022, žalobca žiadne návrhy nepredložil. Súd následne upovedomením zo dňa 3. septembra 2021 oznámil stranám, že pojednávanie určené na deň 23. septembra 2021 sa odročuje na neurčito z dôvodu návrhov intervenienta na doplnenie dokazovania. Súd nežiadal od žalobcu v zmysle § 85 CSP súhlas na ich vykonanie, pričom žalobca sa podaním doručeným súdu dňa 14. októbra 2021 vyslovene vyjadril, že ako žalobca nesúhlasí s návrhmi intervenienta na doplnenie dokazovania, a v súlade s § 85 CSP navrhol, aby súd na ne neprihliadal. Napriek nesúhlasu žalobcu bolo vykonané dokazovanie, z ktorého súdy vyvodili závery v prospech žalobcu a v neprospech žalovaného, čím narušili rovnosť strán konania. Odvolací súd sa k tejto námietke žalovaného nevyjadril a nesprávne, v rozpore s očividným obsahom spisu uviedol, že žalobca na pojednávaní 27. septembra 2022 vyjadril súhlas s takýmto dokazovaním, čo je v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Žalobca v písomnom podaní zo 14. októbra 2021 vyjadril explicitne nesúhlas s dokazovaním navrhnutým intervenientom a jeho následné vyjadrenie na pojednávaní dňa 27. septembra 2022 bolo evidentne dezinterpretáciou jeho písomného vyjadrenia zo 14. októbra 2021.

3.7. Dovolateľ nesúhlasil ani so záverom odvolacieho súdu, že pokiaľ súd prvej inštancie neumožnil predniesť žalovanému záverečnú reč na pojednávaní, uvedené porušenie nedosiahlo kvalitu a úroveň porušenia práva žalovaného na spravodlivé konanie. Z ust. § 182 CSP vyplýva, že súd má dať priestor na záverečnú reč na pojednávaní, resp. počas pojednávania, teda priamo a bezprostredne pred súdom, čím sa zabezpečí aj priame argumentačné pôsobenie na súd. Jeho neumožnením sa porušuje zásada bezprostrednosti a priamosti garantovaná samotným zákonom, preto nie je postačujúce umožnenie predloženia záverečnej reči len v písomnej forme. Navyše, súd prvej inštancie v rozsudku ani neuviedol obsah námietok a obrany žalovaného zo záverečnej reči, pričom odvolací súd v reakcii na túto odvoláciu námietku nešpecifikuje, v ktorých častiach rozsudku sa súd prvej inštancie vyjadril k podstatným námietkam žalovaného z jeho záverečnej reči, čím je jeho reakcia arbitrárna.

3.8. Ďalej dovolateľ namietal závery odvolacieho súdu v bode 67. rozsudku, ktorý je podľa žalovaného dôkazom o porušení práva žalovaného na spravodlivé konanie. Podstatou argumentácie odvolacieho súdu je, že vyzdvihuje procesne aktívneho žalobcu a vytýka pasivitu žalovanému, čo je však v rozpore s obsahom spisu a v rozpore so skutočnou procesnou realitou. Žalobca v odvolaní proti prvému rozsudku vôbec nenamietal, že by neboli vykonané ním navrhnuté dôkazy, predtým dňa 8. decembra 2016 vyslovene vyhlásil, že nemá žiadne návrhy na doplnenie dokazovania, no napriek tomu došlo k neprípustnému excesu zo strany odvolacieho súdu, ktorý z dôvodov, ktoré žalobca v odvolaní vôbec nenamietal, zvrátil priebeh konania v prospech žalobcu, umožnil a uložil vykonať dokazovanie k otázke solventnosti, či majetkovým pomerom žalovaného, hoci žalobca s tým nesúhlasil. Uvedené viedlo ku skutkovým zisteniam v neprospech žalovaného, čo v okolnostiach konkrétneho prípadu znamená narušenie rovnosti strán, neprípustný exces a zásah odvolacieho súdu do priebehu konania v prospech žalobcu.

3.9. Odvolací súd rezignoval na podstatné námietky žalovaného v odvolaní, ktoré zhrnul v bode 69.

rozsudku, pričom jeho argumentácia je arbitrárna. Z odvolacej argumentácie žalovaného bolo jasné, prečo tieto jeho argumenty a námietky boli podstatné, keďže vecne a časovo súviseli s okolnosťami vyhotovenia notárskych zápisníc (popieraných žalobcom) a pasívnym správaním žalobcu počas exekučných konaní. Odvolací súd sa riadne nevysporiadal ani s ďalšou podstatnou námietkou žalovaného, prečo by žalobca podpísal notárske zápisnice, ak by peniaze nedostal. Odvolací súd mylne uviedol, že žalovaný uvedenú námietku nepredniesol počas prvoinštančného konania, pretože žalovaný ju uviedol (najneskôr) v záverečnej reči z 08. novembra 2022 (str. 7), teda pred vydaním napadnutého rozsudku. Neobstojí preto ani argumentácia ust. § 366 CSP. Odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal i s ďalšou podstatnou námietkou žalovaného o porušení jeho práva na spravodlivé konanie v predmetnom civilnom konaní tým, že odvolací súd v zrušujúcom uznesení po odvolaní žalobcu dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštalácie v prvom rozsudku, bez toho, aby zopakoval dokazovanie v odvolacom konaní a umožnil žalovanému sa zúčastniť pojednávania a uplatňovať jeho práva. Odvolací súd nerozlišuje a neidentifikuje podstatný následok jeho uznesenia, ktorým je záväznosť pre súd prvej inštalácie (a určitá netendencia odklonenia sa od vlastného názoru odvolacieho súdu pri následnom rozhodovaní odvolacieho súdu v merite veci). Oba súdy zároveň diametrálne odlišne posúdili okolnosti individuálneho prípadu. V prípade zámeru dospieť k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštalácie, bol odvolací súd povinný zopakovať dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP a z toho dôvodu nariadiť pojednávanie podľa § 385 ods. 1 CSP. Predmetný nesprávny procesný postup viedol k tomu, že boli porušené práva žalovaného ako strany vyjadriť sa na pojednávaní (na odvolacom súde k odvolaniu protistrany, k vykonaným dôkazom, k právnej stránke veci) a predniesť svoj návrh (vrátane záverečnej reči) v zmysle § 385 ods. 2 CSP v spojení s čl. 9 základných princípov CSP, a v spojení s § 182 CSP, čo činí konanie nespravodlivým. Žalovaný nemal možnosť brániť sa, ani vyjadriť sa na odvolacom súde proti odvolaniu žalobcu, ani k vykonaniu dôkazov, ktoré dokazovanie sa malo zopakovať, na relevantnom fóre, pojednávaní, v súlade so zákonom. V obdobných prípadoch vyslovil Ústavný súd SR porušenie práva sťažovateľov na spravodlivé konanie (nález sp. zn. II. ÚS 387/2010, sp. zn. II. ÚS 400/09). Takéto dôsledky neboli nikdy v predmetnom civilnom konaní konvalidované, odvolací súd ich prehliadol, pritom priamo viedli k viazanosti súdu prvej inštalácie názorom odvolacieho súdu v uznesení, ktorý bol založený na porušení práva žalovaného na spravodlivé konanie. Aj keď odvolací súd naznačil, že „Všetky práva, ktoré žalovaný považoval skorším postupom odvolacieho súdu za porušené, mohol vykonať v rámci ďalšieho konania po vrátení veci súdu prvej inštalácie na nové rozhodnutie. Nepochybne ich aj vykonával, pretože sa pojednávaní zúčastňoval a vo veci vyjadroval“, uvedené nebolo vôbec efektívne, pretože k namietanému porušeniu došlo pred vydaním kasačného uznesenia, ktorým bol súd prvej inštalácie viazaný.

3.10. Z právneho hľadiska dovolateľ v rozhodnutí odvolacieho súdu videl odklon pri riešení spornej a pre vec významnej právnej otázky (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) naliehavého právneho záujmu a správneho určenia (správneho žalobného návrhu určovacej žaloby podľa § 80 písm. c) OSP) v prípade notárskej zápisnice ako exekučného titulu vyplývajúceho z hmotnoprávneho úkonu a prebiehajúcich exekučných konaní s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/63/2009 z 25. novembra 2010, rozsudok sp. zn. 5Cdo/31/2011, rozsudok sp. zn. 3Cdo/98/2004. Z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 63/2009 vyplýva presne opačný názor ako je názor odvolacieho súdu, a to že aj v prípade učenia neplatnosti právneho úkonu zostáva notárska zápisnica nedotknutým exekučným titulom (pokračuje sa teda v exekučnom konaní), avšak povinná osoba by sa mohla (a mala) domáhať určenia, že nie je povinná plniť, resp. že neexistuje dlh, ktorý by mala plniť, čo sa však žalobca nedomáhal. Pri správnom právnom posúdení otázky naliehavého právneho záujmu a požadovaného určenia žalobcu mal odvolací súd zamietnuť žalobu žalobcu (resp. zmeniť rozsudok súdu prvej inštalácie tak, že žalobu zamietla), pretože určenie neplatnosti zmlúv o pôžičke ako hmotnoprávneho základu notárskych zápisníc nemá podľa názoru dovolacieho súdu vplyv na exekučné konania, keďže notárska zápisnica zostáva exekučným titulom. Správne sa mal žalobca ako osoba povinná z notárskych zápisníc domáhať určenia, že nie je povinný plniť (resp. že neexistuje dlh, ktorý by mal plniť), čo však žalobca počas celého konania neučinil. Nesprávna bola interpretácia odvolacieho súdu vo vzťahu k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/63/2009, keď rozumne nemožno prijať takúto interpretáciu, že účinky určenia neplatnosti právneho úkonu nemali dôsledok pre absenciu naliehavého právneho záujmu. Naopak, ak účinky určenia neplatnosti právneho úkonu nerušia notársku

zápisnicu ako exekučný titul, tak potom logicky nemôže byť naplnený naliehavý právny záujem odvodzovaný z prebiehajúcich exekučných konaní. Dovolací súd dal návod, že v individuálnych okolnostiach prípadu je možné sa domáhať pri prebiehajúcich exekučných konaniach, že osoba povinná nie je povinná plniť (resp. že neexistuje dlh, ktorý by mala plniť), čo už má zreteľný dôsledok na vyriešenie absencie základu vymáhaného nároku, a teda aj stratu účinku notárskej zápisnice ako exekučného titulu.

3.11. Odvolací súd sa potvrdením vyhlásenia neplatnosti zmlúv o pôžičke odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, podľa ktorej určovací žaloba je vhodný procesný nástroj ochrany práva žalobcu, ak sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, nie však ak zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie. Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/31/2011). Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Podľa ustálenej súdnej judikatúry dovolacieho súdu platí, že ak vyslovením neplatnosti právneho úkonu sa má riešiť len predbežná otázka vo vzťahu k otázke, či tu právo je alebo nie je, nie na takejto žalobe daný naliehavý právny záujem (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/98/2004). Ten je v takomto prípade daný na samotnom určení práva, resp. že právo alebo povinnosť plniť nie je, či neexistuje. Takéhoto určenia sa však žalobca nedomáhal. Odvolací súd potvrdil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie o vyhlásení za neplatnú zmluvu o pôžičke zo dňa 25. marca 2011 zodpovedajúcu notárskej zápisnici č. N 175/2011, Nz 21990/2011 zo dňa 16. júna 2011 spísanej JUDr. Martou Botkovou. Na podklade tejto notárskej zápisnice sa viedlo exekučné konanie EX 2470/11, ktoré sa skončilo vymožením pohľadávky v celom rozsahu. Z uvedeného je zrejmé, že neexistoval naliehavý právny záujem na určení neplatnosti tejto zmluvy o pôžičke, pretože išlo len o určenie predbežnej otázky k žalobe o plnenie, ktorá mala byť podaná. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, podľa ktorej nie je daný naliehavý právny záujem na určení, ak zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie, za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/31/2011), pretože určením neplatnosti sa nevyriešilo nič vo vzťahu k prednostnej žalobe a otázke o plnenie. Odvolací súd sa odchyľil i od ustálenej rozhodovacej praxe, ktorá zastáva názor, že ak vyslovením neplatnosti právneho úkonu sa má riešiť len predbežná otázka vo vzťahu k otázke, či tu právo je alebo nie je, nie na takejto žalobe daný naliehavý právny záujem (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/98/2004). Určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke z 25. marca 2011 je len predbežnou otázkou a nevyriešilo sa, či je tu alebo nie je právo, či povinnosť plniť.

3.12. Ďalej sa podľa dovolateľa odvolací súd odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení spornej a pre vec významnej právnej otázky účinkov inštitútu uznania dlhu. Žalovaný poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/143/2008 zo dňa 29. januára 2009 a rozsudok sp. zn. 5Cdo/55/98. V prípade uznania dlhu je dlžník povinný preukázať, že dlh nevznikol, že bol splnený alebo inak zanikol, a teda je povinný preukazovať aj nevzniknutie dlhu. Opačný názor, teda znášanie dôkazného bremena veriteľom pri uznaní dlhu dlžníkom, predstavuje podľa dovolacieho súdu nesprávne právne posúdenie veci (sp. zn. 5Cdo/55/98). Preto nebolo v konaní zo strany dovolacieho súdu právne prípustné klásť na žalovaného dôkazné bremeno o vzniku a odovzdaní pôžičiek a z dôvodu jeho (údajného) neunesenia, rozhodnúť v neprospech žalovaného, a už vôbec nie zatťažovať ho dôkazným bremenom k preukázaniu dostatočných majetkových pomerov, čo bolo úplne bezpredmetné. „Pri verejnej listine teda dôkazné bremeno spočíva na tom účastníkovi, ktorý popiera jej správnosť...Musia byť teda preukázané také skutočnosti, ktoré úplne podlamujú vierohodnosť obsahu verejnej listiny; inak nemožno verejnú listinu zbaviť jej dôkaznej sily“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo199/2005). Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd prelomenie prezumpcie pravdivosti uznania dlhu v notárskych zápisniciach založil na tvrdeniach žalobcu o nedostatočných majetkových pomeroch žalovaného, či na nepriamych dôkazoch, ktoré však jednoznačne nedosahujú úroveň skutočností, ktoré úplne podlamujú vierohodnosť obsahu notárskych listín a uznania dlhu žalobcu v nich obsiahnutých, čím sa odvolací súd nesprávne odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho

súdu.

3.13. Podľa dovolateľa tiež rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola ešte vyriešená. V konkrétnom prípade v notárskych zápisniciach žalobca uznal dlh zo všetkých zmlúv o pôžičke, ktoré boli vyhlásené za neplatné, pritom žalobca nijakým spôsobom nenapadol uznanie dlhu ani v jeho žalobnom návrhu a okolnosti uznania dlhu neboli posudzované odvolacím súdom. Nejvyšší soud ČR sa k uznaniu dlhu vyjadril: „Skutočnosť, že obe písomne dojednané leasingové zmluvy sú prípadne absolútne neplatnými právnymi úkonmi, nevyvracia sama o sebe domnienku existencie dlžníkovho záväzku z tejto zmluvy vychádzajúceho, založenej uznaním záväzkov“ (uznesenie Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1022/2002 zo 6. októbra 2004). Podporne poukázal aj na rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/59/2014 z 26. mája 2014, v ktorom bol vyslovený nasledovný právny názor: „žalobca mohol mať naliehavý právny záujem iba na určení neplatnosti uznania dlhu, ktoré je ako jeho právny úkon obsiahnuté v notárskej zápisnici. Žalobca však takto nepostupoval a v tomto smere žalobný petit neupravil...podstatné bolo, že v čase spisania notárskej zápisnice žalobca dlh uznal...aj v prípade, ak by bolo v konaní preukázané, že k uzavretiu zmluvy o pôžičke a k odovzdaniu peňazí nedošlo dňa 2.5.2005, nič by to nemenilo na skutočnosti, že platí...domnienka, že dlh...(ku dňu uznania) existoval...žalobca teda v tomto ohľade neunesol dôkazné bremeno.“ Odvolací súd však uvedené nenapadnutie uznania dlhu žalobcu nepovažoval za dôležité, čo však predstavovalo nesprávne právne posúdenie, pretože určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke nemá vplyv na uznanie dlhu.

3.14. Rozhodnutie odvolacieho súdu v súvislosti so žalobným návrhom o určení neplatnosti zmluvy o pôžičke zo dňa 25. marca 2011 (potvrdenie výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie) záviselo od otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola ešte vyriešená. Odvolací súd potvrdil výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý vyhlásil za neplatnú zmluvu o pôžičke zo dňa 25. marca 2011, ktorej korešpondovala notárska zápisnica zo dňa 16. júna 2011 spísaná JUDr. Martou Botkovou č. N 175/2011, Nz 21990/2011. Na podklade tejto notárskej zápisnice sa viedlo exekučné konanie EX 2470/11 exekútorským úradom Mgr. Júliusa Rosinu, ktoré sa skončilo vymožením pohľadávky v celom rozsahu, o čom exekútor vydal vyúčtovanie dňa 25. novembra 2011. Odvolací súd postupoval nesprávne, keď neaplikoval ust. § 61 zákona č. 233/1995 Z. z. (účinného do 31.3.2017) účinný aj v čase vymoženia pohľadávky, podľa ktorého navrátenie do predošlého stavu nie je možné, čím rozsudok odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Vzhľadom na ust. § 61 zákona č. 233/1995 Z. z. a skončenie exekučného konania EX 2470/11 vymožením pohľadávky podľa § 60 písm. e) zákona č. 233/1995 Z. z., nie je právne možné obnovenie daného exekučného konania a ani navrátenie vymožených peňažných prostriedkov, preto nemôže ani existovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Na podporu svojej argumentácie poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 41/2011 zo dňa 3. mája 2011, v ktorom Ústavný súd SR vyslovil nasledovný názor: „Ústavný súd sa v takýchto prípadoch plne stotožňuje s citovaným právnym názorom, že vymožením pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie dochádza ku skončeniu exekučného konania a že v dôsledku uplatňovania zásady zákazu navrátenia do predošlého stavu nemožno už tento zákonný dôsledok zmeniť“. Takéto účinky majú teda vplyv a dôsledok aj voči dlžníkovi (žalobcovi), ktorý sa s úspechom už nemohol domáhať vrátenia vymoženej sumy a ani určení neplatnosti zmluvy o pôžičke z 25. marca 2011, na čo odvolací súd neprihliadol. Všeobecne v prípade už vymoženej, či vyplatenej sumy peňazí by sa dotknutá osoba mala domáhať jej vrátenia žalobou na plnenie (vydanie bezdôvodného obohatenia), ktorá má prednosť pred žalobou o určení neplatnosti, čo však žalobca neučinil. Avšak z dôvodu ust. § 61 zákona č. 233/1995 Z. z. by žalobca nebol úspešný ani žalobou o plnenie.

4. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného písomne nevyjadril.

5. Intervenient na strane žalobcu sa k dovolaniu žalovaného písomne vyjadril dňa 10. januára 2025 (v rámci lehoty na podanie vyjadrenia k dovolaniu, súdom predĺženej do 10. januára 2025 - č.l. 1313 spisu) tak, že z hľadiska podaného dovolania a uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je bez právneho významu, či súd správne právne posúdil akúkoľvek právnu otázku v predmetnom konaní. Prípadné právne vady rozsudku odvolacieho súdu je možné preskúmať výlučne v rámci dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 CSP v spojení s § 432 CSP. Žalovaný však vo svojom dovolaní tieto

procesné pravidlá nerešpektuje, rozsudok odvolacieho súdu napadá tak zo skutkovej, ako aj právnej stránky. Dovolanie žalovaného pôsobí zmätočne a žalovaný v ňom napadá prakticky všetko, čo napádal v odvolacom konaní. Dovolanie nie je koncipované ako ďalšie odvolanie a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Napadnutý rozsudok je vo svojej komplexnosti a previazanosti vecne správny, spravodlivý a zákonný, vydaný na základe riadne a dostatočne zisteného skutkového stavu veci, potrebného na zistenie rozhodujúcich skutočností z hľadiska posúdenia opodstatnenosti odvolania žalovaného, vyjadrení strán v odvolacom konaní a náležitého správneho právneho posúdenia veci, ktoré je založené na riadnom a správnom vyhodnotení vykonaných dôkazov. Rozsudok jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa žalobca v konaní domáhal a na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, ktoré žalovaný namietať v odvolacom konaní. Poukázal na skutkový stav zistený vykonaným dokazovaním. Žalovaný rovnako ako vo svojom odvolaní, tak aj v dovolaní produkuje veľké množstvo procesných námietok v snahe odpútať pozornosť najvyššieho súdu od podstaty sporu, ktorým je určenie neplatnosti zmlúv o pôžičke z dôvodu reálneho neodovzdania (neposkytnutia) peňazí. Priznanie právnej ochrany žalovanému za daného skutkového stavu by bolo v rozpore s princípom spravodlivosti, logiky a bolo by amorálne. Všetky údajne vady, ktoré žalovaný vyčíta súdu prvej inštancie, boli napravené zo strany odvolacieho súdu.

5.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP intervenient uviedol, že žalovaným uplatnený dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom stanoveným v § 432 ods. 2 CSP, keďže žalovaný explicitne neuviedol právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré pokladá za nesprávne; čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia a v čom sa riešenie otázky naliehavého právneho záujmu odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (ktorú ani neoznačil). Navyše, v namietanom uznesení sp. zn. 3Cdo/63/2009, najvyšší súd jednoznačne konštatoval, že v sporovom konaní je možné domáhať sa samostatným návrhom určenia neplatnosti právneho úkonu (v danej veci zmluvy o výpožičke), na ktorý bol v notárskej zápisnici odkaz v súvislosti s uznaním dlhu. Preto tvrdenia žalovaného, že žalobca sa mal namiesto určenia neplatnosti zmlúv o pôžičke domáhať určenia neexistencie svojej povinnosti plniť, sú zavádzajúce a z uznesenia najvyššieho súdu nevyplývajú. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít jednoznačne vyplýva, že deklaratorne určenie neplatnosti zmlúv o pôžičke predstavuje dôvod pre zastavenie exekúcií v zmysle § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku v znení účinnom ku dňu začatia exekučných konaní (nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 33/2020 zo dňa 27. mája 2021, rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5ECdo215/2013 zo dňa 10. júna 2014, R 55/1961). Súd je povinný zastaviť exekúciu ex offio kedykoľvek v priebehu exekučného konania, ak zistí, že exekučný titul nie je materiálne vykonateľný (nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 61/2013, sp. zn. II. ÚS 165/2011, sp. zn. III. ÚS 52/2019 zo dňa 1. apríla 2020 rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5ECdo/146/2013 zo dňa 27. mája 2014). Argumentoval i právnu vetou nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 435/2020 z 11. októbra 2022, publikovaného v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR pod číslom 40/2022, ktorý potvrdzuje, že deklaratorne určenie neplatnosti zmlúv o pôžičke predstavuje dôvod pre zastavenie exekúcií v zmysle § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku v znení účinnom ku dňu začatia exekučných konaní. Odvolací súd sa nemohol odkloniť ani od rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/31/2011 a sp. zn. 3Cdo/98/2004, nakoľko tieto rozhodnutia sa týkali skutkovo a právne odlišného skutkového stavu. Odvolací súd sa neodklonil od rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/143/2008, sp. zn. 5Cdo/55/98 a sp. zn. 2Cdo/199/2005, ale naopak rozhodol v súlade s týmito rozhodnutiami.

5.2. V prípade námietky nenapadnutia uznania dlhu a dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP má intervenient za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia žalovaným označenej otázky a žalovaným označená otázka už bola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená (napríklad v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Obo 7/98 zo dňa 02. apríla 1998, publikovaného v ZSR pod publikačným číslom R 14/1999). Zároveň tento uplatnený dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom stanoveným v § 432 ods. 2 CSP. Doplnil, že neplatnosť právneho úkonu nevzniká v dôsledku deklaratorného výroku súdu, ale už samotným naplnením zákonných predpokladov neplatnosti právneho úkonu. Ak sú neplatné všetky zmluvy o pôžičke, sú neplatné aj všetky uznania dlhu

žalobcom v notárskych zápisniciach. Vo vzťahu k argumentácii žalovaného o navrátení do predošlého stavu, z dovolania nemožno identifikovať žiadnu právnu otázku, od vyriešenia ktorej malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nemala byť ešte vyriešená, čo samo o sebe vylučuje prípustnosť dovolania žalovaného v tejto časti.

5.3. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol, resp. zamietol a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

6. Žalovaný k vyjadreniu intervenienta na strane žalobcu uviedol, že ho považuje za oneskorene podané v zmysle § 436 ods. 3 CSP, a preto nevidel dôvod sa k nemu vyjadriť.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu nie je možné vyhovieť.

8. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

9. Dovolateľ uplatnil dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

K dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP:

10. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia

vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade namietanej dovolateľom.

14. V danom prípade žalovaný prípustnosť dovolania odvodil z § 420 písm. f) CSP a porušenia práva na spravodlivý proces, ktorým mu malo byť znemožnené uskutočňovať jemu patriace procesné práva, oprel o viaceré tvrdenia.

15. Pokiaľ ide o dovoláciu námietku nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti napadnutého uznesenia, dovolací súd uvádza, že jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak ale ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

15.1. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

15.2. Dovolací súd vzhľadom na obsah spisu vrátane rozhodnutia odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozhodnutím súdu prvej inštancie ako organickej (kompletizujúcej) jednoty, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), môže len konštatovať, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 236 CSP z hľadiska formálnej štruktúry, obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za nedostatočne odôvodnené. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci i zmeňujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Odvolací súd v dôvodoch rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Vysvetlil, v ktorej časti a z

akých dôvodov rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody a v ktorej časti má závery prvoinstančného súdu za nesprávne a predostrel vlastné právne úvahy, ktoré ho viedli k zmeňujúcemu výroku.

15.3. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu tiež vyplýva, že sa dôsledne a vyčerpávajúco vysporiadal s odvolacími námietkami žalovaného (body 11. až 74. rozsudku). Vo vzťahu k dovolacej argumentácii žalovaného, že napadnutý rozsudok neobsahuje vyhodnotenie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, dovolací súd upriamuje pozornosť na body 11. až 33. napadnutého rozsudku, v ktorých sa odvolací súd jasne, zrozumiteľne a presvedčivo s touto námietkou žalovaného vysporiadal. Ak dovolateľ namieta, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal s jeho odvolacou námietkou žalovaného ohľadne dôkazného bremena, resp. jeho odôvodnenie v tomto smere je zmätočné, nereagujúce na námietku žalovaného konkrétne a uvádzajúce len všeobecné právne úvahy, dovolací súd poukazuje na body 34. až 46. napadnutého rozsudku, z ktorých jednoznačne vyplýva, že odvolací súd sa označenou odvolacou námietkou žalovaného zaoberal, pričom reagoval na konkrétne práve argumenty žalovaného, vznesené ním v odvolaní (v bode 37. o. i. súhlasí s názorom žalovaného v tom, že „domnienku založenú uznaním dlhu z poskytnutej pôžičky nemožno považovať za vyvrátenú len v dôsledku skutkového tvrdenia dlžníka, ktorým poprie prevzatie peňazí od veriteľa“, ale zároveň zdôrazňuje, že „uznanie dlhu je domnienkou vyvrátiteľnou, nie nevyvrátiteľnou“ v bode 38. vytyka argumentácii predloženej žalovaným, že „odhliada od toho, že popretie prevzatia peňazí nebolo ani zďaleka jediným prostriedkom procesnej obrany, ktorú žalobca v konaní uplatnil. Žalobca v konaní prednášal aj ďalšie tvrdenia a návrhy na dokazovanie, ktoré boli spôsobilé viesť súd k tomu, aby učinil skutkový záver odlišný od domnienky, ktorú v konaní založilo uznanie dlhu“; v bodoch 39. až 42. rozsudku argumentačne vyvracia v odvolaní prezentovaný názor žalovaného, že „by strana brániaca sa v konaní proti vyvrátiteľnej domnienke (dlžník) nemohla použiť nepriame dôkazy“; v bode 42. rozvíja úvahy o neopodstatnenosti odvolacej námietky žalovaného, že súd prvej inštancie v súvislosti s otázkou dôkazného bremena nepoužil § 46 a § 3 ods. 4 Notárskeho poriadku v spojení s § 205 CSP, keď z nich nevyvodil predpoklad pravdivosti a správnosti obsahu notárskych zápisníc; v bode 44. prezentuje svoj názor, že žalovaný „uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 1022/2002 dezinterpretuje, pretože ho nevykladá v kontexte daného skutkového stavu a toho, čo mu predchádzalo.“; a v bodoch 45. a 46. rozsudku reaguje na súvisiacu odvolaciu argumentáciu žalovaného o tom, že „súd prvej inštancie údajne v rozpore s § 191 CSP neprihliadol na vyvrátené a spochybnené tvrdenia konateľky žalobcu, ktoré súviseli so spisovaním notárskych zápisníc či s doručovaním písomností žalobcovi v exekučnom konaní, chýbajúcu obranu žalovaného v exekučnom konaní, časové súvislosti a spolužitie konateľky žalobcu a žalovaného, oslobodenie žalovaného vo veci obžaloby na žalovaného, v ktorej proti nemu svedčila konateľka žalobcu, a komplex prejavu negatívneho vzťahu konateľky žalobcu voči žalovanému.“). Pokiaľ žalovaný v dovolaní argumentuje, že odvolací súd ponechal bez akejkoľvek reakcie jeho odvolaciu námietku ohľadne nevykonania dôkazov súdom prvej inštancie zákonným spôsobom, dovolací súd poukazuje na bod 64. rozsudku, v ktorom odvolací súd k uvedenej odvolacej námietke žalovaného vysvetlil, že: „Vzhľadom na neopodstatnenosť vyššie uvedenej odvolacej námietky (pozn. že v konaní bola porušená rovnosť strán v neprospech žalovaného, tým, že zrušujúce uznesenie odvolacieho súdu umožnilo žalobcovi predkladať a navrhovať dôkazy, napriek tomu, že žalobca bezprostredne pred vydaním v poradí prvého rozsudku súdu prvej inštancie vyhlásil, že nemá ďalší návrh na doplnenie dokazovanie a že vo svojom nadväzujúcom odvolaní nenamietal nevykonanie navrhnutých dôkazov - body 62. a 63.) je nedôvodná aj výhrada žalovaného, že súd dôkazy o nedostatočných majetkových pomeroch žalovaného nevykonával zákonným spôsobom a že súd prvej inštancie bez súhlasu žalobcu s dokazovaním navrhnutým intervenientom nemohol vykonať navrhnuté dôkazy a nemohol pri rozhodovaní na tieto dôkazy prihliadať. Mimochodom, žalobca na pojednávaní 27.09.2022 vyjadril súhlas s takýmto dokazovaním a keďže § 85 CSP nevyžaduje, aby sa súhlas udelil ešte pred prednesením návrhu na vykonanie dokazovania, žalovaného námietka v tomto zmysle by bola beztak zjavne neopodstatnená.“ Odvolací súd pritom v bode 63. rozsudku uviedol: „Súd prvej inštancie napadnutý rozsudok založil na závere, že žalovaný nemohol disponovať finančnými prostriedkami, ktoré mali tvoriť predmet pôžičky, a že majetkové pomery žalovaného vyvolali vážnu pochybnosť o tom, či skutočne k fyzickému odovzdaniu finančných prostriedkov došlo (bod 36 napadnutého rozsudku). Ako odvolací súd vysvetlil vyššie, tieto skutkové závery vyplývajú z nepopretých tvrdení žalobcu, ktoré

žalobca ani nemal povinnosť preukazovať dôkazmi (pozri bod 53 tohto rozsudku vyššie). Keďže účelom dokazovania je overiť pravdivosť tvrdení strany, vykonanie dokazovania nie je účelné, ak nie sú sporné alebo ak o nich súd nemá dôvodné pochybnosti. Ak súd vykoná dokazovanie nesporného skutkového tvrdenia a vyvodí z dôkazov záver o pravdivosti tvrdenia, jeho postup je síce nehospodárny, ale nepredstavuje vadu, ktorá by bola sama o sebe spôsobilá spochybniť správnosť rozhodnutia založeného na takto zistenom skutkovom stave. To platí aj v prejednávanej veci, pretože súd prvej inštancie dospel k skutkovému zisteniu o nedostatočných majetkových pomeroch žalovaného (aj) na základe dokazovania vykonaného po zrušení jeho prvého rozsudku, hoci k rovnakému skutkovému zisteniu mohol (a mal dospieť) aj za dôkaznej situácie pred jeho zrušením. Zároveň žalovaný odhliada od toho, že nielen žalobca, ale aj sám žalovaný dostal príležitosť predkladať dôkazy, pokiaľ ide o otázku jeho majetkových pomerov, ale túto nevyužil.“ Dovolateľ ďalej uvádza, že odvolací súd v reakcii na jeho odvolaciu námietku, že súd prvej inštancie mu neumožnil predniesť záverečnú reč na pojednávaní, nešpecifikuje, v ktorých častiach rozsudku sa súd prvej inštancie vyjadril k podstatným námietkam žalovaného z jeho záverečnej reči. Odvolací súd v bode 66. jasne a zrozumiteľne k tejto námietke žalovaného uviedol: „Neopodstatnená je aj výčitka žalovaného, že súd sa s písomnou záverečnou rečou žalovaného doručenou súdu dňa 08.11.2022 ani neoboznámil, neuviedol argumenty žalovaného z nej v napadnutom rozsudku a vôbec ju v ňom nespomenul. Všeobecne treba poznamenať, že neuvedenie argumentov strany v odôvodnení rozsudku nie je vadou odôvodnenia, ktorá by znamenala porušenie práva strany na spravodlivý súdny proces. Z toho, že súd nezopakoval argumenty strany ešte bez ďalšieho nevyplýva, že by sa súd s podaním strany neoboznámil. Účelom odôvodnenia rozsudku je dať odpoveď na relevantné argumenty strany, nie ich len rekapitulovať. To, že súd prvej inštancie písomnú záverečnú reč žalovaného v odôvodnení nespomenul, ešte neznamená, že sa nevenoval argumentom, ktoré v nej boli obsiahnuté.“ Napokon dovolateľ argumentuje, že odvolací súd rezignoval na jeho podstatné námietky žalovaného v odvolaní, ktoré zhrnul v bode 69. rozsudku, pričom jeho argumentácia je arbitrárna, pretože námietky žalovaného sa týkali vecných, časových okolností spisovania notárskych zápisníc a vyvrátených tvrdení konateľky žalobcu ohľadom notárskych zápisníc, ktorými sa snažila získať procesný úspech, ako aj následných okolností exekučných konaní na podklade notárskych zápisníc, prípadne sa týkali neštandardného negatívneho vzťahu konateľky žalobcu voči žalovanému. Dovolací súd zistil, že odvolací súd v bode 69. rozsudku k odvolacej námietke žalovaného, že súd prvej inštancie neprihliadol na vyvrátené a spochybnené tvrdenia konateľky žalobcu, ktoré súviseli so spisovaním notárskych zápisníc či s doručovaním písomností žalobcovi v exekučnom konaní, chýbajúcu obranu žalovaného v exekučnom konaní, časové súvislosti a spolužitie konateľky žalobcu a žalovaného, oslobodenie žalovaného vo veci obžaloby na žalovaného, v ktorej proti nemu svedčila konateľka žalobcu, a ďalšie prejavy negatívneho vzťahu konateľky žalobcu voči žalovanému uviedol: „Žalovaný nevysvetľuje, prečo práve tieto skutočnosti boli v konaní pre rozhodnutie vo veci podstatné. Z odvolacej argumentácie žalovaného nie je vôbec jasné, prečo by prihliadnutie na tieto skutočnosti malo vyústiť do zamietnutia žaloby. Nie je úlohou odvolacieho súdu domýšľať si obsah odvolacích dôvodov.“ Z týchto dôvodov vyhodnotil uvedenú odvolaciu námietku tak, že z tejto námietky „Nedostatočné odôvodnenie v intenzite zodpovedajúcej porušeniu žalovaného práva na spravodlivý súdny proces nevyplýva...”

15.4. Je pravdou, že žalovaný v záverečnej reči zo dňa 08. novembra 2022 o. i. uviedol, že „Žalobca v tomto konaní nijako nevysvetlil, že prečo by teda podpísal zmluvy o pôžičke, uznal dlh a súhlasil s vykonateľnosťou notárskych zápisníc, ak by peniaze nedostal? Na uvedenú otázku neexistuje iná logická odpoveď ako tá, že žalobca peniaze prevzal.“ a konštatovanie odvolacieho súdu v bode 70. rozsudku, že „Súd prvej inštancie však nemal povinnosť sa s týmto tvrdením zaoberať preto, lebo žalovaný ho v prvoinštančnom konaní nepredniesol. V dôsledku toho je nedôvodné napadnutému rozsudku vyčítať, že sa sa tejto otázke nevenuje.“ s uvedeným faktom nekorešponduje; rovnako ako záver odvolacieho súdu v bode 71. rozsudku, že ide o tzv. neprípustnú novotu v odvolacom konaní (§ 366 CSP). Dovolací súd však pripomína, že aj keď napadnutý rozsudok nedáva odpoveď na jedinou otázku žalovaného uvedenú v jeho pomerne rozsiahlych podaniach, bez pochybností obsahuje všetky odpovede na podstatné otázky, ktoré boli predmetom rozhodovania v danej veci. Nie je pritom povinnosťou orgánov verejnej moci reagovať v rozhodnutiach na akékoľvek námietky a argumenty, ale len na tie podstatné. Vyžadovanie opačného prístupu (podrobné odpovede na každú parciálnu námietku) by viedlo k paralyzovaniu poskytovania právnej ochrany orgánmi verejnej moci. Nižšie súdy pritom svoje vyhovujúce rozhodnutie

založili na skutkovom zistení, vyplývajúcom z rozsiahleho dokazovania, že v konaní nebolo zistené reálne odovzdanie peňazí žalovaným žalobcovi ako podstatnej náležitosti zmluvy o pôžičke, ktoré skutkové zistenia sú v prejednávanej veci pre rozhodnutie postačujúce. Na motív (vnútornú pohnútku) v písomnom právnom úkone prejavenej vôle (okrem prípadu, ak by bol právnym úkonom prejavenej a tým sa stal jeho súčasťou), sa pritom neprihliada a vnútorné dôvody a očakávania, pre ktoré sa strany rozhodli zmluvu podpísať, sú z právneho hľadiska bezvýznamné.

15.5. Podľa dovolateľa sa odvolací súd nedostatočne vysporiadal i s ďalšou podstatnou námietkou žalovaného o porušení jeho práva na spravodlivé konanie v predmetnom civilnom konaní tým, že odvolací súd v zrušujúcom uznesení po odvolaní žalobcu dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie v prvom rozsudku, bez toho, aby zopakoval dokazovanie v odvolacom konaní a umožnil žalovanému sa zúčastniť pojednávania a uplatňovať jeho práva. Dovolací súd zistil, že odvolací súd v bode 72. rozsudku k tejto odvolacej námietke žalovaného zaujal nasledovné stanovisko: „Odvolací súd nemôže súhlasiť ani s tým, že k porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie došlo tým, že odvolací súd v zrušujúcom uznesení po odvolaní žalobcu dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie v prvom rozsudku, bez toho, aby zopakoval dokazovanie v odvolacom konaní a umožnil žalovanému sa zúčastniť pojednávania a uplatňovať jeho práva. Žalovaný tu namieta porušenie jeho práva ako strany vyjadriť sa na pojednávaní (na odvolacom súde k odvolaniu protistrany, k vykonaným dôkazom, k právnej stránke veci) a predniesť svoj návrh (vrátane záverečnej reči). Odvolací súd poukazuje na stabilnú judikatúru, podľa ktorej prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05, III. ÚS 60/2018). Všetky práva, ktoré žalovaný považoval skorším postupom odvolacieho súdu za porušené, mohol vykonať v rámci ďalšieho konania po vrátení veci súdu prvej inštancie na nové rozhodnutie. Nepochybne ich aj vykonával, pretože sa pojednávaní zúčastňoval a vo veci vyjadroval.“ Uvedené vysvetlenie je podľa názoru dovolacieho súdu stručné, jasné a zrozumiteľné, poskytujúce dostatočnú odpoveď i na túto odvoláciu námietku žalovaného.

15.6. Dovolací súd tak uzatvára, že obsah spisu a napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nedáva podklad pre záver, že by odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil. Z obsahu napadnutého rozsudku nevyplýva nedostatočnosť alebo nepresvedčivosť, ani absencia o skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

16. Pokiaľ dovolateľ z hľadiska obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) namieta nesprávne vyhodnotenie dokazovania nižšími súdmi, dovolací súd uvádza, že v postupe súdov nezistil pochybenia alebo vady v procese dokazovania a jeho vyhodnotenia predstavujúce porušenie práva dovolateľa na spravodlivý proces. Z odôvodnení rozhodnutí odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie vyplýva, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, pričom podľa dovolacieho súdu sa ustálené skutkové závery nejavia ako svojvoľné. Fakt, že dovolateľ sa nestotožňuje so spôsobom vykonania a vyhodnotenia dôkazov a skutkových okolností, nemôže bez ďalšieho viesť k záveru, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany sporu vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhovaného spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov. Pokiaľ súdy nižšej inštancie opierali svoje zistenia o vykonané dôkazy, ktoré ale nevyhodnotili podľa predstáv žalovaného, nešlo o postup vylučujúci alebo znemožňujúci realizáciu procesných práv. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany sporu. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Jeho úlohou nie je prehodnocovať skutkový stav, ale kontrolovať postup súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly môže posúdiť, či konanie nebolo postihnuté závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), alebo či prijaté skutkové závery neboli svojvoľné či v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). V tomto prípade však dovolanie na takýchto argumentoch nestálo a súd ex officio takéto vady nemôže zisťovať.

17. Dovolateľ v ďalšom argumentoval, že súd prvej inštancie neuviedol, z akého dôvodu bol naplnený základný predpoklad úspechu určovacej žaloby podľa § 80 písm. c) OSP a nevedol žiadne konkrétne hmotnoprávne ustanovenie, ktoré by upravovalo neplatnosť právnych úkonov, čím došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie.

17.1. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že v rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 22. novembra 2022 absentuje citácia § 80 písm. c) OSP a osobitné vyhodnotenie otázky existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, hoci z hľadiska obsahu rozhodnutia je implicitne zrejmé, že súd prvej inštancie, ktorý vec meritórne prejednal a rozhodol, mal naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení za daný. Dovolací súd má však za to, že ak všeobecné súdy postupujú tak, že rozhodnú o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu, porušia tým základné právo na súdnu ochranu ďalšieho účastníka konania (IV. ÚS 656/2023). V prejednávanej veci ale následne odvolací súd na základe odvolacej námietky samotného žalovaného, pochybenie súdu prvej inštancie nepochybne odstránil, keď v bodoch 13. a 14. rozsudku vyhodnotil okamžitú aplikabilitu Civilného sporového poriadku, ako i výnimky z nej a následne sa v bodoch 15. až 44. rozsudku veľmi podrobne venuje riešeniu otázky existencie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 80 písm. c) OSP na požadovanom určení. V posudzovanej veci je esenciálne, že rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené a vec bola uznesením sp. zn. 23Co/274/2017 zo dňa 30. júla 2018 vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, čím došlo k splneniu podmienky podľa § 390 písm. a) CSP. Odvolací súd tak bol v rámci druhého odvolacieho konania povinný vynaložiť maximálne úsilie, aby v prejednávanej veci sám rozhodol. Tým rešpektoval aj právnu povahu príkazu obsiahnutého v § 390 CSP, podľa ktorého „odvolací súd sám rozhodne vo veci“. Z textácie právnej úpravy totiž zrozumiteľne vyplýva, že odvolací súd je de iure povinný sám preskúmať predložený spisový materiál, podľa potreby vykonať dokazovanie a vo veci rozhodnúť. Ide o nové, samostatné rozhodnutie odvolacieho súdu podľa § 390 CSP. Dovolací súd dáva do pozornosti i odbornú právnickú literatúru, v ktorej je výslovne zdôraznené, že ak sa súd prvej inštancie aj druhým rozhodnutím, resp. konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, ako je tomu v súdnej veci, dopustí takých pochybení, ktoré by inak boli dôvodom na zrušenie v poradí druhého rozhodnutia (§ 389 CSP), musí ich odvolací súd sám odstrániť alebo napraviť v odvolacom konaní (pozri v Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1475.). Dovolateľom namietaný postup odvolacieho súdu je tak právne nielen možný, zákonný, ale v rozhodovanom prípade i nevyhnutný.

17.2. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

17.3. V prípade, ak odvolací súd dospeje k názoru, že prvoinstančné rozhodnutie je nesprávne iba po právnej stránke, nie je povinný opakovať dokazovanie. V zmysle § 382 CSP je však povinný vyzvať strany, aby sa vyjadrili k možnému použitiu iného, doposiaľ nepoužitého ustanovenia všeobecne záväzného predpisu. Vychádza sa tu z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je súčasťou princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

17.4. Za prekvapivé rozhodnutie sa považuje situácia, keď odvolací súd založí svoje rozhodnutie na právnych záveroch, ktoré sú zásadne odlišné od právneho hodnotenia súdu prvej inštancie (3Cdo/102/2008), pričom strana sporu nemá možnosť sa k nim vyjadriť, právne argumentovať ani predložiť dôkazy, ktoré sa v predchádzajúcom štádiu konania nejavili ako významné (4Cdo/72/2023). Rovnako ide o rozhodnutie, ktoré je z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie nečakane založené na iných, dovtedy nepredvídateľných dôvodoch, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat nesprávnosť či správnosť nového právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (5Cdo/46/2011). Aj Ústavný súd SR sa v svojej judikatúre vyjadril k otázke prekvapivého rozhodnutia a zdôraznil, že takéto rozhodnutie vzniká najmä vtedy, keď odvolací súd bez

predchádzajúceho upozornenia vyvodí zásadne odlišné právne závery. Ústavný súd osobitne akcentoval, že strana musí mať možnosť vyjadriť sa k prípadnej zmene právnej kvalifikácie a predložiť dôkazy, ktoré by mohli mať význam pri právnom posudzovaní veci (II. ÚS 407/2016, I. ÚS 736/2016). Tým by sa mohol predbežný právny názor všeobecného súdu potvrdiť alebo vyvrátiť (ÚS SR III. ÚS 446/2010, NS SR 4Cdo/22/2017).

17.5. Podľa právnej vety uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Obdo/1/2019 zo dňa 26. februára 2019, publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 48/2020 však „Nejde o postup odvolacieho súdu v rozpore s ustanovením § 382 Civilného sporového poriadku, ak bez výzvy stranám sporu použije vo svojom rozhodnutí iné ustanovenie právneho predpisu, ako súd prvej inštancie, ak už bolo predmetné ustanovenie aplikované v skoršom štádiu konania, alebo ak jeho možná aplikácia bola posudzovaná v predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí odvolacieho súdu. To platí aj v prípade, že pri svojom rozhodovaní odvolací súd použil iné ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu ako súd prvej inštancie, pričom sa jeho aplikácie v ktoromkoľvek štádiu sporu domáhala strana sporu a zároveň druhá strana mala procesnú možnosť sa k jeho použitiu vyjadriť.“ Predmetné uznesenie prešlo i testom ústavnosti, keď Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. I. ÚS. 501/2019 zo dňa 03. decembra 2019 jeho závery odobril a doplnil, že „je možné sa stotožniť aj s názorom, že postup podľa ustanovenia § 382 CSP neprichádza do úvahy, ak sa odvolací súd rozhodol napadnutý rozsudok potvrdiť, ale z iných právnych dôvodov. Výsledok konania je totiž totožný s výsledkom konania pred prvoinštančným súdom a v takom prípade by bolo zložené vyvodzovať zo zmeny právnej kvalifikácie situáciu, v ktorej došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom.“

17.6. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že sám dovolateľ už vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcu proti prvému rozsudku súdu prvej inštancie sp. zn. 15C/357/2013 zo dňa 24. januára 2017 namietal nedostatok naliehavého právneho záujmu na žalobcom požadovanom určení, z ktorého dôvodu odvolací súd už v zrušujúcom uznesení sp. zn. 23Co/274/2017 zo dňa 30. júla 2018 v bodoch 14. a 15. vyslovil názor, že vzhľadom na rozhodujúce skutočnosti v žalobe a listinné dôkazy založené v spise, možno konštatovať, že „existujú osobitné okolnosti vo veci dané tým, že konateľka žalobcu žila so žalovaným v spoločnej domácnosti, osoba žalovaného bola právoplatne odsúdená za zločin podvodu, doposiaľ vykonané dokazovanie preukazuje, že žalovaný nemohol disponovať sumou 829.900 eur, ktorú mal požičať žalobcovi) sa povinná osoba z notárskej zápisnice, t. j. žalobca správne domáhala žalobou určení, že zmluvy o pôžičky sú neplatné. Žalobca má naliehavý právny záujem na takomto určení, pretože sa voči nemu vedú exekučné konania. Vzhľadom na vyššie uvedené, aj keď v jednom prípade už bola suma pôžičky exekvovaná, má žalobca naliehavý právny záujem na požadovanom určení, keďže prichádza do úvahy vydanie bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto sa bezdôvodne obohatil z neexistujúceho záväzkového vzťahu.“

17.7. S poukazom na uvedený právny záver ustálenej súdnej praxe najvyššieho súdu dovolací súd konštatuje, že princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia za daných konkrétnych okolností, vo vzťahu k žalovanému, ktorý v konaní, ktoré vydaniu dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu predchádzalo, sám namietal nedostatok naliehavého právneho záujmu na žalobcom požadovanom určení a právne kvalifikovane vo vzťahu k tejto námietke argumentoval, pričom táto otázka už bola v predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu posudzovaná, nemohol byť porušený. V napadnutom rozsudku v jeho potvrdzujúcej časti síce odvolací súd aplikoval ako rozhodujúce ustanovenie § 80 písm. c) OSP, pričom súd prvej inštancie sa výslovnou aplikáciou daného zákonného ustanovenia nezaberal, avšak z dikcie § 382 CSP vyplýva pre odvolací súd povinnosť vyzvať strany sporu, aby sa vyjadrili k možnému použitiu „nového“ ustanovenia všeobecne záväzného predpisu výlučne vtedy, ak toto ustanovenie nebolo pri doterajšom rozhodovaní veci použité. Vo vyššie opísanom kontexte rozhodovanej veci však ustanovenie, ktoré použil odvolací súd ako rozhodujúce ustanovenie, nepredstavuje „nové“ ustanovenie, ktoré by pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité.

17.8. Rovnako neopodstatnene dovolateľ namieta, že výroky I., III. a V. rozsudku súdu prvej inštancie o neplatnosti zmlúv o pôžičke nie sú založené na žiadnom konkrétnom hmotnoprávnom ustanovení,

pričom rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý tento nedostatok odstránil, nepostačuje, pretože súdy žalovaného ukrátili a odňali mu možnosť proti tejto otázke argumentovať. Súd prvej inštancie už v prvom rozsudku sp. zn. 15C/357/2013 zo dňa 24. januára 2017 výslovne citoval ust. § 657 Občianskeho zákonníka zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu a uviedol, že „V zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia vzniká právny vzťah z titulu poskytnutia pôžičky až fyzickým odovzdaním finančných prostriedkov. Pre preukázanie existencie právneho vzťahu je teda nevyhnutné preukázať, že deklarovaná finančná čiastka tvoriaca predmet pôžičky bola skutočne odovzdaná do dispozičnej sféry dlžníka. V prípade, že v súdnom konaní sporová strana preukáže, že k fyzickému odovzdaniu finančnej čiastky nedošlo je potrebné skonštatovať, že zmluva o pôžičke nebola uzatvorená a právny vzťah medzi stranami nevznikol.“ V rozsudku zo dňa 22. novembra 2022 súd prvej inštancie výslovne citoval § 657 Občianskeho zákonníka a konštatoval, že „V zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia vzniká právny vzťah z titulu poskytnutia pôžičky až fyzickým odovzdaním finančných prostriedkov. Pre preukázanie existencie právneho vzťahu je teda nevyhnutné preukázať, že deklarovaná finančná čiastka tvoriaca predmet pôžičky bola skutočne odovzdaná do dispozičnej sféry dlžníka. V prípade, že v súdnom konaní sporová strana preukáže, že k fyzickému odovzdaniu finančnej čiastky nedošlo je potrebné skonštatovať, že zmluva o pôžičke nebola uzatvorená a právny vzťah medzi stranami nevznikol.“ Na základe odvolacej námietky žalovaného odvolací súd v bode 73. napadnutom rozsudku opätovne vysvetlil: „Ak žalovaný namieta, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je nedostatočné preto, lebo z neho nie je zjavné, na základe akého ustanovenia Občianskeho zákonníka vyhlásil neplatnosť zmlúv o pôžičke, ide o nedostatok právneho posúdenia veci, ktorý možno odstrániť v odvolacom konaní. Neplatnosť zmluvy o pôžičke ako dôsledok neodovzdania predmetu pôžičky vyplýva zo základného ustanovenia zmluvy o pôžičke (§ 657 OZ), pretože ide o reálny kontrakt, ktorý bez odovzdania predmetu pôžičky tak nemôže platne vzniknúť. Odvolací súd tu odkazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/325/2009, v ktorom najvyšší súd vyslovil názor, že pre posúdenie otázky platnosti zmluvy o pôžičke (mimochodom, aj v tamojšom konaní formou notárskej zápisnice) je rozhodujúce zistenie, či došlo k odovzdaniu predmetu pôžičky. Podľa najvyššieho súdu k zmluve o pôžičke podľa § 657 OZ nedochádza len na základe dohody zmluvných strán, ale až skutočným odovzdaním predmetu pôžičky dlžníkovi. Najvyšší súd následne skonštatoval, že zmluvu o pôžičke nemožno opovažovať za platnú, pretože z dokazovania vyplynulo, že k odovzdaniu peňazí dlžníkovi nedošlo. Neplatnosť zmluvy o pôžičke ako následok neodovzdania predmetu pôžičky uvádza aj odborná literatúra (PAGÁČ, Ľ. In: ŠTEVČEK, M. et al.: Občiansky zákonník II. § 451 - 880. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 2281 - 2282).“ Táto dovolacia námietka žalovaného tak nie je dôvodná ani pravdivá.

18. Podľa dovolateľa malo dôjsť k porušeniu jeho práva na spravodlivé konanie aj tým, že v rámci prvého odvolacieho konania sa nepostupovalo v súlade s § 374 ods. 2 CSP, keď mu nebolo doručené vyjadrenie žalobcu z 29. júna 2018 k vyjadreniu žalovaného k odvolaniu a zároveň žalovanému nebola v odvolacom konaní daná možnosť vyjadriť sa k takému vyjadreniu žalobcu.

18.1. Podľa čl. 9 CSP strany sporu majú právo sa oboznámiť s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a môžu k nim vyjadriť svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon.

18.2. Podľa § 374 CSP súd prvej inštancie doručí odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožní mu vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote desať dní od doručenia. K vyjadreniu odvolateľa podľa odseku 1 môže protistrana podať vyjadrenie v lehote desať dní od jej doručenia. Podania podľa odsekov 1 a 2 doručí súd prvej inštancie ostatným subjektom. Ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

18.3. Ústavný súd opakovane uviedol, že nedoručenie vyjadrenia protistrany druhej strane môže narušiť princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti a právo na spravodlivý proces, ak má také vyjadrenie vplyv na rozhodnutie súdu (I. ÚS 2/05, I. ÚS 100/04, I. ÚS 335/06, I. ÚS 156/07). Je potrebné vychádzať z premisy, že každá strana musí mať možnosť oponovať argumentom predneseným protistranou (ESLP, Buchberger v. Rakúsko, 32899/96).

18.4. Po preskúmaní veci dovolací súd zistil, že hoci v rámci prvom odvolacom konaní, ktoré skončilo vydaním zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu sp. zn. 23Co/274/2017 zo dňa 30. júla 2018, skutočne vyjadrenie žalobcu z 29. júna 2018 žalovanému doručené nebolo, podľa tvrdení samotného žalovaného sa následne s vyjadrením žalobcu zo dňa 26. júna 2018 oboznámil a do vydania napadnutého rozsudku odvolacieho súdu 24. júla 2024 mal možnosť argumentom, predostretým v danom vyjadrení oponovať. Námietku nedoručenia predmetného vyjadrenia predostrel žalovaný i v odvolacom konaní, pričom odvolací súd v napadnutom rozsudku v bode 61. konštatuje: „Po tretie neopodstatnený je aj argument žalovaného, ktorý sa týkal odvolacieho konania vedeného pod sp. zn. 23Co/274/2017, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu žalovaného k odvolaniu a že mu v rozpore s § 374 ods. 2 CSP nebola v odvolacom konaní daná možnosť vyjadriť sa k nemu. Žalovaný tvrdí, že o tomto vyjadrení žalobcu sa dozvedel zo zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu, v nadväznosti na čo potom aj prostredníctvom právneho zástupcu nahliadol do súdneho spisu. Je teda zrejmé, že vďaka nahliadnutiu do spisu mal žalovaný možnosť sa s obsahom vyjadrenia žalobcu oboznámiť. Odvolací súd preto nemá pochybnosti, že žalovaný mal ku dňu vydania napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie vedomosť o vyjadrení žalobcu, a preto mal aj možnosť sa k nemu vyjadriť v následnom konaní. Prípadný postup v rozpore s § 374 ods. 2 CSP v predchádzajúcom odvolacom konaní tak už bol napravený.“ S uvedeným záverom odvolacieho súdu o náprave predmetného procesného pochybenia v ďalšom konaní, sa stotožňuje i dovolací súd. Po oboznámení sa s obsahom sporného vyjadrenia žalovanému nič nebránilo v tom, aby do dňa vydania napadnutého rozsudku, t. j. v priebehu ďalších 6 rokov trvania sporu, k predmetnému vyjadreniu predostrel vlastnú argumentáciu. Na veci nič nemení ani dovolateľom namietaná kasačná záväznosť zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu sp. zn. 23Co/274/2017 zo dňa 30. júla 2018. Tá za určitých okolností môže byť prelomená a rovnako tak je za určitých okolností možná aj zmena vlastných právnych záverov odvolacieho súdu v ďalšom rozhodnutí (sp. zn. 4Cdo/45/2024 zo dňa 16. decembra 2024). Bolo na žalovanom, aby po vydaní zrušujúceho uznesenia uplatňoval prostriedky procesnej obrany a produkoval návrhy a vyjadrenia na svoju obranu. To, že ostal v konaní pasívny, nie je vina odvolacieho súdu. Procesný postoj strany sporu zásadne nemôže implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať všetky jeho návrhy, procesné úkony a rozhodovať podľa nich.

19. Podľa dovolateľa bola v konaní bola porušená rovnosť strán v neprospech žalovaného, pretože žalobca dostal možnosť predkladať a navrhovať dôkazy, resp. súd prvej inštancie dostal zrušujúcim uznesením odvolacieho súdu sp. zn. 23Co/274/2017 zo dňa 30. júla 2018 povinnosť doplniť dokazovanie v prospech žalobcu, hoci žalobca na pojednávaní dňa 08. decembra 2016 vyhlásil, že nemá ďalšie návrh na doplnenie dokazovania a v odvolaní proti prvému rozsudku žalobca nenamietal nevykonanie ním navrhnutých dôkazov.

19.1. Dovolací súd zistil, že odvolací súd uznesením sp. zn. 23Co/274/2017 zo dňa 30. júla 2018 zrušil v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP, pričom v bode 18. uviedol: „Žalobca na pojednávaní 5.11.2015 (č. l. 108) a písomným podaním doručeným súdu 24.11.2015 (č. l. 110) navrhol vykonať dokazovanie na preukázanie solventnosti žalovaného a súd niektoré z dôkazov vykonal, ale v rozhodnutí ich nevyhodnotil (zrejme z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci). Súd prvej inštancie doplní dokazovanie podľa návrhu strán sporu a v ďalšom konaní bude povinnosťou žalovaného (ak chce byť v konaní úspešný) navrhnuť dôkazy preukazujúce, že 3 pôžičky žalobcovi poskytol. Po doplnení dokazovania vykonané dôkazy vyhodnotí, vo veci opätovne rozhodne a rozhodnutie v súlade s § 220 ods. 2 a 3 CSP odôvodní.“ V dovolacom konaní produkované tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd prvým zrušujúcim uznesením zo dňa 30. júla 2018 uložil súdu prvej inštancie povinnosť doplniť dokazovanie v prospech žalobcu, tak nie je pravdivé. Z obsahu spisu je zrejmé, že obe sporové strany mali v následnom konaní možnosť predostrieť skutkovú i právnu argumentáciu k celej veci a navrhnuť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré možnosti i obe sporové strany využili.

19.2. Dovolací súd vo vzťahu k argumentácii žalovaného o neprípustnom excese zo strany odvolacieho súdu, ktorý z dôvodov, ktoré žalobca v odvolaní vôbec nenamietal, zvrátil bez aktivity žalobcu priebeh

konania v prospech žalobcu, dodáva, že odvolací súd označeným uznesením (ktoré nie je predmetom tohto dovolacieho prieskumu, pretože nejde o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí), na základe odvolania žalobcu zrušil v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP z dôvodu z dôvodu odlišného posúdenia otázky dôkazného bremena v súdnej veci a z toho vyplývajúceho procesného pochybenia súdu prvej inštancie (nevykonanie dôkazov, resp. nevyhodnotenie navrhnutých dôkazov). Súdu prvej inštancie uložil doplniť dokazovanie podľa návrhu strán sporu, pričom v ďalšom konaní bude povinnosťou žalovaného (ak chce byť v konaní úspešný) navrhnuť dôkazy preukazujúce, že pôžičky žalobcovi poskytol. Z procesného hľadiska podľa dovolacieho súdu jednoznačne nejde o prípad vyslovenia takého záväzného právneho názoru odvolacím súdom, ktorým by bolo vopred záväzne predurčené rozhodnutie súdu prvej inštancie o merite právnej veci spôsobom, ktorý by v budúcnosti mal neodstrániteľné následky. Súdu prvej inštancie je totiž - v zhode s pokynom odvolacieho súdu v rozhodovanej veci - oprávnený v ďalšom konaní vec korigovať sám v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov podľa čl. 15 Civilného sporového poriadku (IV. ÚS 79/2020).

20. Pokiaľ dovolateľ argumentuje, že odvolací súd v zrušujúcom uznesení sp. zn. 23Co/274/2017 zo dňa 30. júla 2018 dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie bez toho, aby zopakoval dokazovanie v odvolacom konaní a umožnil žalovanému sa zúčastniť odvolacieho pojednávania, dovolací súd pripomína, že podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Odvolací súd uznesením sp. zn. 23Co/274/2017 zo dňa 30. júla 2018 zrušil v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP z dôvodu odlišného posúdenia otázky dôkazného bremena v súdnej veci a z toho vyplývajúceho procesného pochybenia súdu prvej inštancie (nevykonanie dôkazov, resp. nevyhodnotenie navrhnutých dôkazov). Išlo o odvolanie podané v súkromnoprávnom spore, ktorého prejednanie na odvolacom pojednávaní nevyžadoval verejný záujem. So zreteľom na to odvolací súd prejednaním odvolania bez nariadenia odvolacieho pojednávania neporušil ustanovenie § 385 ods. 1 CSP. Preto dovolateľom namietaným postupom odvolacieho súdu pri vydaní prvého zrušujúceho rozhodnutia vo veci, ktorý bol v súlade so zákonom, nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý súdny proces. Žalovaný v súvislosti s týmto porušením namieta porušenie jeho práva ako strany vyjadriť sa na pojednávaní a predniesť svoje návrhy, ktoré práva však v následnom konaní nepochybne vykonával, zúčastňoval sa i pojednávaní, produkoval skutkovú a právnu argumentáciu. K porušeniu jeho práva na spravodlivý proces tak označeným spôsobom nedošlo.

21. Dovolať tiež argumentuje, že odvolací súd sa vyjadril, že preň rozhodujúce skutkové závery o nemajetnosti žalovaného vyplývajú „z nepopretých tvrdení žalobcu, ktoré žalobca ani nemal povinnosť preukazovať dôkazmi“, avšak opomenul, že podľa § 470 ods. 2 CSP nemožno v konaní uplatniť ustanovenia CSP o popretí skutkových tvrdení protistrany, ak by boli v neprospech strany.

21.1. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku dovolateľom namietaná vada podľa názoru dovolacieho súdu nevyplyva. Odvolací súd totiž v bode 63. rozsudku uvádza: „To platí aj v prejednávanej veci, pretože súd prvej inštancie dospel k skutkovému zisteniu o nedostatočných majetkových pomeroch žalovaného (aj) na základe dokazovania vykonaného po zrušení jeho prvého rozsudku, hoci k rovnakému skutkovému zisteniu mohol (a mal dospieť) aj za dôkaznej situácie pred jeho zrušením. Zároveň žalovaný odhliada od toho, že nielen žalobca, ale aj sám žalovaný dostal príležitosť predkladať dôkazy, pokiaľ ide o otázku jeho majetkových pomerov, ale túto nevyužil.“

22. Podľa dovolateľa došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces i nerešpektovaním § 85 CSP.

22.1. Dovolať súd preskúmaním obsahu spisu zistil, že intervenient na strane žalobcu podaním zo dňa 31. augusta 2021 navrhol vykonanie tam špecifikovaných dôkazov. Žalobca sa podaním doručením súdu dňa 14. októbra 2021 síce vyslovne vyjadril tak, že s dokazovaním, navrhnutým intervenientom, nesúhlasí, avšak na pojednávaní súdu prvej inštancie 27. septembra 2022 žalobca výslovne uviedol, že „účelom vyjadrenia zo 14. októbra 2021 bolo iba to, aby došlo k urýchleniu súdneho konania a toto vyjadrenie nesmerovalo k vyjadreniu nesúhlasu s dokazovaním navrhnutým intervenientom po vydaní

Uznesenia KS v Trnave“. Záveru odvolacieho súdu v bode 64. rozsudku, že „žalobca na pojednávaní 27.09.2022 vyjadril súhlas s takýmto dokazovaním a keďže § 85 CSP nevyžaduje, aby sa súhlas udelil ešte pred prednesením návrhu na vykonanie dokazovania, žalovaného námietka v tomto zmysle by bola beztak zjavne neopodstatnená.“ tak niet čo vytknúť.

23. Napokon, v konaní malo dôjsť k porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie aj tým, že súd prvej inštancie mu neumožnil predniesť záverečnú reč na pojednávaní. Odvolací súd v napadnutom rozsudku síce uznal, že tým došlo k procesnému pochybeniu, avšak žalovaný nesúhlasil s jeho záverom, že uvedené pochybenie nedosiahlo kvalitu a úroveň porušenia práva žalovaného na spravodlivé konanie.

23.1. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že zo zápisnice z pojednávania na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku súdu prvej inštancie (22. novembra 2022), skutočne nevyplýva, že by súd prvej inštancie umožnil stranám sporu predniesť záverečnú reč. Na druhej strane je ale z obsahu spisu zrejmé, že obe strany sporu predložili súdu prvej inštancie svoje záverečné návrhy v písomnej forme, žalovaný tak urobil dňa 08. novembra 2022. Uvedenú námietku žalovaný predostrel už v odvolacom konaní, pričom odvolací súd s ňou riadne zaoberal a v bode 65. poskytol žalovanému podrobné vysvetlenie, prečo označené pochybenie súdu prvej inštancie nepovažoval za zásadné porušenie procesných práv žalovaného.

23.2. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Teda, intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu musí dosahovať požadovanú mieru, resp. intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V príslušnom procesnom kódexe koncipovaná prípustnosť dovolania sleduje trend nastolený judikaturou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej má tento mimoriadny opravný prostriedok slúžiť na nápravu najzávažnejších procesných pochybení, t. j. zmätočných rozhodnutí, ako aj na riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatury všeobecných súdov, ako prvkov naplnenia princípů právnej istoty (III. ÚS 73/2018, IV. ÚS 528/2020, I. ÚS 204/2023)

23.3. S prihliadnutím na uvedené podľa najvyššieho súdu dovolateľova argumentácia nie je ani v tejto časti spôsobilá odôvodniť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže vzhľadom na spomenuté okolnosti nič nenasvedčuje tomu, že by bolo zasiahnuté namietaným nesprávnym procesným postupom súdu do procesných práv žalovaného relevantnou mierou intenzity vyžadovanou pre konštatovanie prípustnosti dovolania na podklade označenej vady zmätočnosti.

24. Záverom vo vzťahu k argumentácii žalovaného k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd opätovne pripomína, že dovolacie konanie má slúžiť len na nápravu najzávažnejších procesných pochybení spôsobujúcich celkovú zmätočnosť napadnutého rozhodnutia, preto nie každé procesné pochybenie súdov nižších inštancií musí byť považované z pohľadu dovolacieho súdu za relevantné pre naplnenie dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

25. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzavrel, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znemožnili žalovanému uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu nevyplývajú. Neúspech žalovaného v danom spore nebol dôsledkom nesprávneho procesného postupu súdov nižšej inštancie, ale bol daný tým, že sa súd nestotožnil s jeho skutkovým a právnym posúdením sporu. Vzhľadom na uvedené tak nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Prípustnosť dovolania z tohto zákonného ustanovenia preto nie je daná.

K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

26. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

27. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

28. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

29. Uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP predpokladá spochybnenie správnosti riešenia právnych otázok odvolacím súdom. Právnym posúdením veci je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

30. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

31. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. V konkrétnom prípade musí dovolateľ relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože pre rozhodnutie podstatná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ.

32. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ namietal odklon rozhodnutia odvolacieho súdu od ním označených rozhodnutí najvyššieho súdu pri riešení právnej otázky naliehavého právneho záujmu a správneho žalobného návrhu určovacej žaloby podľa § 80 písm. c) OSP. Odvolací súd žalobe vyhovel, pretože konštatoval existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení podľa § 80 písm. c) OSP. Podľa dovolateľa mal odvolací súd zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietla, pretože určenie neplatnosti zmlúv o pôžičke ako hmotnoprávneho základu notárskych zápisníc nemá vplyv na exekučné konania, keďže notárska zápisnica zostáva exekučným titulom. Správne sa mal žalobca domáhať určenia, že nie je povinný plniť (resp. že neexistuje dlh, ktorý by mal plniť), čo však neurobil. Odklon v tomto smere videl i vo vzťahu k výroku odvolacieho súdu, ktorým tento potvrdil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie o vyhlásení za neplatnú zmluvu o pôžičke zo dňa 25. marca 2011 zodpovedajúcu notárskej zápisnici č. N 175/2011, Nz 21990/2011 zo dňa 16. júna 2011, na podklade ktorej sa viedlo exekučné konanie, ktoré sa skončilo vymožením pohľadávky v celom rozsahu, a teda podľa názoru dovolateľa neexistuje naliehavý právny záujem na určení neplatnosti tejto zmluvy o pôžičke. Ako rozhodnutia, od ktorých sa mal odvolací súd pri riešení právnej otázky existencie naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) OSP v rozhodovanej veci odkloniť, označil dovolateľ rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/63/2009 z 25. novembra 2010, sp. zn. 5Cdo/31/2011, sp. zn. 3Cdo/98/2004.

32.1. Žaloba vo veci, ktorej predmetom je určenie neplatnosti právnych úkonov, bola podaná dňa 23. októbra 2013.

32.2. Ku dňu podania žaloby bol platný a účinný procesný predpis, upravujúci občianske súdne konanie, zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, ktorý prípustnosť určovacej žaloby upravoval v § 80.

32.3. S účinnosťou ku dňu 01. júna 2016 bol zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok zrušený a účinnosť nadobudol nový procesný predpis, zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok. Podľa tejto novej právnej úpravy nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov, ak to nevyplyva z osobitného predpisu. Keďže však táto právna úprava však nebola v čase podania žaloby účinná; súd musí úkony strán sporu (§ 470 ods. 2 CSP) posudzovať podľa účinkov a podmienok uvedených v OSP v znení účinnom v čase ich uskutočnenia (uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo 15/2017, 5Obo/12/2018, 4Cdo/17/2019). Z tohto dôvodu bolo potrebné osvedčiť naliehavý právny záujem výlučne vo vzťahu k pôvodne predvídanému postupu v ust. § 80 písm. c) OSP.

32.4. Podľa § 80 písm. c) OSP návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

32.5. Naliehavý právny záujem je nevyhnutným predpokladom úspešnosti určovacej žaloby podľa § 80 písm. c) OSP. Naliehavý právny záujem, resp. jeho existencia či neexistencia v konkrétnom prípade, je procesným predpokladom prípadnej úspešnosti či neúspešnosti určovacej žaloby.

32.6. V rozsudku sp. zn. 3Cdo 98/2004 z 30. novembra 2004 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že „Spravidla je naliehavý právny záujem daný v prípade, keď sa nemožno domáhať priamo plnenia, tiež vtedy, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené právo navrhovateľa alebo ak by bez tohto určenia jeho právne postavenie bolo neisté. Z hľadiska skúmania naliehavosti právneho záujmu na požadovanom určení v konaní o neplatnosť právneho úkonu sa treba zaoberať najmä tým, či a ako sa namietaný právny úkon dotkol navrhovateľa, resp. ako sa následne premietne do jeho právnych pomerov, a či požadované určenie môže založiť právne významný následok právnych pomerov účastníkov. Je treba pritom mať na pamäti, že určovacia žaloba (§ 80 písm. c/ O.s.p.) nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak ňou požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo, teda najmä vtedy ak vyriešenie predbežnej otázky ešte neznamená úplné vyriešenie spornosti danosti právneho vzťahu alebo práva. Ak napríklad právna otázka platnosti alebo neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy) má povahu predbežnej otázky vo vzťahu existencii práva alebo právneho vzťahu (vlastníctva), nie je spravidla daný naliehavý právny záujem na vyriešení (určení) tejto predbežnej otázky, ak sa navrhovateľ môže domáhať priamo určenia existencie práva alebo právneho vzťahu.“

32.7. V uznesení sp. zn. 3Cdo/63/2009 z 25. novembra 2010 dovolací súd preskúmaval správnosť riešenia otázky, či navrhovateľ (povinný) môže (v zmysle či má naliehavý právny záujem) po začatí exekučného konania mimo exekučného konania namietat úplnú alebo čiastočnú neexistenciu práva ním uznaného do notárskej zápisnice, ktorá je exekučným titulom a posudzoval správnosť záveru odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na podaní návrhu o určenie neplatnosti právneho úkonu - uznania dlhu obsiahnutého v notárskej zápisnici a o určenie neplatnosti zmluvy o výpožičke peňazí z 11. marca 2004. Právny záver dovolacieho súdu v označenej veci znie: „Je pravdou, že exekučný súd pri posudzovaní vykonateľnosti zápisnice posudzuje iba či sú dané formálne a materiálne predpoklady vykonateľnosti, a to bez zreteľa na hmotnoprávny základ. Otázku naplnenia formálnych a materiálnych predpokladov môže preto posudzovať iba exekučný súd. To napokon znamená, že vykonateľná môže byť aj taká zápisnica, ktorá nemá svoj základ v hmotnom práve. Exekučný súd musí zobrať do úvahy prípadnú námietku povinného v exekučnom konaní týkajúcu sa platnosti procesného prejavu podľa § 41 Exekučného poriadku spočívajúcu napr. v tom, že ten kto prejav urobil, nemal spôsobilosť na právne úkony. Na druhej strane ale prejav povinnej osoby urobený v notárskej zápisnici, ktorý má mať procesné dôsledky (jeho súhlas s vykonateľnosťou notárskej

zápisnice) nezavahuje povinnú osobu možnosti urobiť predmetom súdneho konania samotný hmotnoprávny vzťah (povinnosť z neho vyplývajúcu). To potom znamená, že v sporovom konaní je možné domáhať sa samostatným návrhom určenia neplatnosti právneho úkonu (v danej veci zmluvy o výpožičke), na ktorý bol v notárskej zápisnici odkaz v súvislosti s uznaním dlhu. Pokiaľ by prípadne súd takémuto návrhu vyhovel, notárska zápisnica zostáva exekučným titulom. Ak by v exekučnom konaní došlo k vymoženiu plnenia uvedeného v notárskej zápisnici a následne súd by v inom (sporovom) konaní určil, že hmotnoprávny základ nie je daný, išlo by u oprávneného o bezdôvodné obohatenie.“ Dovolací súd uzavrel, že ak odvolací súd v preskúmvanej veci dospel z hľadiska pripustenej dovolacej otázky k inému právnomu záveru, keď posudzujúc splnenie podmienky určovacieho návrhu v zmysle § 80 písm. c) O. s. p. so zreteľom na skutočnosť, že exekučným titulom v prebiehajúcom exekučnom konaní je notárska zápisnica, ktorá obsahuje vyhlásenie navrhovateľov ako dlžníkov (povinných osôb) o uznaní záväzku (§ 41 ods. 2 Exekučného poriadku) a ich súhlas s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, ktorej súčasťou je zmluva o výpožičke peňazí medzi odporkyňou a navrhovateľmi a dospel k záveru, že navrhovatelia nemajú na požadovanom určení neplatnosti právnych úkonov naliehavý právny záujem, je jeho právne posúdenie veci nesprávne a jeho rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) OSP). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 243b OSP.

32.8. V rozsudku sp. zn. 5Cdo/31/2011 zo dňa 06. decembra 2012 riešil dovolací súd otázku, či žalobca má v prejednávanej veci naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva, ak v konaní vyšlo najavo, že medzičasom po spornom prevode vlastníckeho práva z obdarovaného na daryňu, došlo k ďalšiemu prevodu, tentokrát medzi daryňou (pôvodnou žalovanou) a žalovanými 1/ a 2/ k tým istým nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom darovacej zmluvy. Právny záver najvyššieho súdu v označenej veci znie: „Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996).“

32.9. Odvolací súd v rozhodovanej veci ustálil, že žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) OSP (v spojení s § 470 ods. 2 CSP). Vychádzal z toho, že „určovacie žaloby majú tak podľa právnej teórie, ako aj záverov rozhodovacej praxe súdov (napr. ZSP 78/2006) opodstatnenie tam, kde ešte je len stav ohrozenia práva, a nie už jeho porušenia. Určovací návrh podľa § 137 písm. c) [a § 80 písm. c) OSP] má charakter preventívnej ochrany práv, keď musí existovať stav právnej neistoty žalobcu, ktorý má práve určovacia žaloba odstrániť (porov. R 24/1995). Naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení, v danom prípade určení neplatnosti výpovede zmluvy, musí spočívať v tom, že by sa ním vyriešili všetky sporné právne otázky medzi stranami a vytvoril by sa pevný právny základ pre budúce právne vzťahy. Naopak, nápravy stavu vzniknutého porušením práva sa možno domáhať pomocou žaloby na plnenie. Určovaciu žalobu možno považovať za nedovolenú tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov.“ (bod 16. napadnutého rozsudku). Citujúc z uznesenia sp. zn. 3Cdo/63/2009 z 25. novembra 2010, vysvetlil, že žalovaný pri spochybňovaní existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení postupuje selektívne, keď z označeného rozhodnutia vyvodzuje, že na určení neplatnosti právneho úkonu v spojení s exekučnou notárskou zápisnicou nie je naliehavý právny záujem, pretože ani po vyhovujúcom určovacom výroku súdu notárska zápisnica neprestáva byť exekučným titulom. Uzavrel, že z citovaného uznesenia najvyššieho súdu „bezpochyby vyplýva, že povinný má právo domáhať žalobou o určení neplatnosti právneho úkonu. Najvyšší súd pripúšťa osobitnú žalobu v civilnom sporovom konaní (mimo exekučného konania) zjavne v nadväznosti na svoje konštatovanie, že exekučný súd pri

posudzovaní vykonateľnosti zápisnice posudzuje iba to, či sú dané formálne a materiálne predpoklady vykonateľnosti, a to bez zreteľa na hmotnoprávny základ. Toto konštatovanie, mimochodom, prevzal aj ústavný súd (III. ÚS 8/2018). Ten pritom zároveň dodal, že nie je vylúčené, aby sa povinná osoba domáhala návrhom na súde určenia, že nie je povinná plniť (resp. že neexistuje dlh, ktorý by mala plniť); avšak domáhať sa tak môže v osobitnom konaní, a nie v rámci námietok v exekučnom konaní (tamtiež).“ (bod 18. rozsudku). V bode 19. rozsudku doplnil, že „s vyššie uvedeným záverom súdnej praxe odvolací súd súhlasí v rozsahu, v akom určovaciu žalobu považuje za prípustný prostriedok obrany povinného po začatí exekučného konania mimo exekučného konania. Na rozdiel od exekučných titulov v podobe súdnych rozhodnutí totiž proti exekučnej notárskej zápisnici neexistuje štandardný opravný prostriedok. Takúto určovaciu žalobu treba považovať za naplňajúcu právo povinného na účinný prostriedok nápravy v zmysle článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“ Osobitne vo vzťahu k odvolacej námietke proti výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie o vyhlásení za neplatnú zmluvu o pôžičke zo dňa 25. marca 2011 zodpovedajúcu notárskej zápisnici č. N 175/2011, Nz 21990/2011 zo dňa 16. júna 2011, na podklade ktorej sa viedlo exekučné konanie, ktoré sa skončilo vymožením pohľadávky v celom rozsahu, z ktorého dôvodu podľa názoru žalovaného neexistuje naliehavý právny záujem na určení neplatnosti tejto konkrétnej zmluvy o pôžičke, odvolací súd v bode 20. rozsudku doplnil: „Neobstoí ani výhrada žalovaného, že otázku naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmluvy o pôžičke z 25.03.2011 vylučuje skutočnosť, že exekučné konanie sa medzičasom skončilo vymožením pohľadávky. Žalovaným citované uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/63/2009 dáva totiž odpoveď aj na námietku žalovaného, že naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právneho úkonu, ktorý tvoril základ pre exekučnú notársku zápisnicu, nie je daný, ak bola exekvovaná pohľadávka exekúciou uspokojená. Keďže najvyšší súd v tomto rozhodnutí vyslovil aj názor, že „ak by v exekučnom konaní došlo k vymoženiu plnenia uvedeného v notárskej zápisnici a následne súd by v inom (sporovom) konaní určil, že hmotnoprávny základ nie je daný, išlo by u oprávneného o bezdôvodné obohatenie“, je zrejmé, že len samotné uspokojenie pohľadávky v exekúcii nevylučuje naliehavý právny záujem na takomto určení.“ Odvolací súd zdôraznil, že „Predmetom exekučného konania nemôže byť výkon takého exekučného titulu, ktorý svojou hmotnoprávnou podstatou právnomu poriadku odporuje, a už vôbec nie iba s odvolaním sa na procesné zakotvenie inštitútu exekučnej notárskej zápisnice. Keďže procesné právo plní funkciu práva smerujúceho k presadeniu hmotného práva, zmyslom zakotvenia inštitútu exekučnej notárskej zápisnice nemôže byť presadenie nepráva. Autonómia vôle subjektov súkromného práva je preto v prípade mimosúdnych exekučných titulov obmedziteľná, ak vyjadruje vôľu konať v rozpore s právnym poriadkom. V uvedenom zmysle je napokon judikovaná aj opodstatnenosť materiálneho prieskumu exekučných notárskych zápisníc. (pozri III. ÚS 33/2020 a III. ÚS 435/2020).“ (bod 27. napadnutého rozsudku).

32.10. Po preskúmaní veci dovolací súd zistil, že odvolací súd sa pri riešení predmetnej právnej otázky od citovaných právnych záverov dovolateľom namietaných rozhodnutí neodklonil. Rovnako ako rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/98/2004 z 30. novembra 2004 i odborná spisba zdôrazňuje, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení bude daný spravidla vtedy ak by bez tohto určenia bolo žalobcovo právo ohrozené alebo ak by sa bez tohto požadovaného určenia stalo jeho právne postavenie neistým. Z toho vyplýva, že určovacia žaloba spravidla nebude opodstatnená (čo do naliehavého právneho záujmu) v prípadoch, keď možno žalovať priamo na splnenie povinností [§ 80 písm. b)]. (napr. ŠTEVČEK, Marek. § 80 [Druhy žalôb]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana a kol. Občiansky súdny poriadok I. diel. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-406-3.). Uvedené závery dovolateľom označenej judikatúry i odbornej literatúry však nie sú absolútne a bezvýnimčné, čo vyplýva zo samotného textu. Tomu nasvedčuje skutočnosť, že práve v dovolateľom namietanom rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/63/2009 z 25. novembra 2010 dovolací súd riešil obdobnú otázku prípustnosti určovacej žaloby po začatí exekučného konania ako v rozhodovanej veci a výslovne uzavrel, že i v takom prípade je možné „v sporovom konaní domáhať sa samostatným návrhom určenia neplatnosti právneho úkonu (v danej veci zmluvy o výpožičke), na ktorý bol v notárskej zápisnici odkaz v súvislosti s uznaním dlhu.“ K uvedenému záveru dospel najvyšší súd vo veci sp. zn. 3Cdo/63/2009 osobitne s ohľadom na špecifický charakter notárskej zápisnice ako exekučného titulu, obsahujúcej namietaný právny úkon (tak ako je tomu v súdnej veci). Vzhľadom na to je podľa dovolacieho súdu v rozhodovanej veci relevantná otázka, či určovací výrok prinesie samostatný právny

účinnok, nie iba prejudiciálny podklad pre ďalšie peňažné konanie, resp. či požadované určenie môže bezprostredne zasiahnuť do trvajúcich majetkových alebo statusových následkov, čo korešponduje s ustáleným záverom súdnej praxe o prípustnosti určovacej žaloby v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (dovolateľom namietané rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/31/2011). Pokiaľ potom v rozhodovanej veci odvolací súd na základe špecifických skutkových okolností zistených vykonaným dokazovaním vyhodnotil, že v súdnej veci existencia vykonateľných notárskych zápisníc nevylučuje samostatný spor o tom, či vôbec vznikol alebo trvá hmotnoprávny základ dlhu, a to s osobitným akcentom na to, že notárska zápisnica iba procesne umožňuje exekúciu, bez ohľadu na existenciu hmotnoprávneho základu nároku (bod 18. napadnutého rozsudku) a po dôslednom zvážení veci ustálil, že v prejednávanej veci konkrétnu určovaciu žalobu považuje za naplnenie práva povinného (žalobcu) na účinný prostriedok nápravy v zmysle článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, s tým, že súdom vyslovená neplatnosť právnych úkonov, tvoriacich hmotnoprávny základ notárskych zápisníc, znamená ich nespôsobilosť ako exekučného titulu v prebiehajúcich i skončenom exekučnom konaní s osobitnými právnymi následkami, tento záver nie je nesprávny a nie je v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, prezentovanou žalovaným označenými rozhodnutiami senátov najvyššieho súdu. Dovolateľ tak neopodstatnene namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu a ním zvolené riešenie právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie, spočíva v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP), pretože odvolací súd sa svojím právnym posúdením v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP neodklonil od označenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a preto odvolací súd dovolanie žalovaného v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

33. Ďalej sa podľa dovolateľa odvolací súd odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení právnej otázky účinkov inštitútu uznania dlhu, pričom žalovaný konkrétne poukázal na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/143/2008 zo dňa 29. januára 2009, sp. zn. 5Cdo/55/98 a sp. zn. 2Cdo199/2005. V konaní nebolo podľa dovolateľa prípustné klásť na žalovaného dôkazné bremeno o vzniku a odovzdaní pôžičiek a z dôvodu jeho (údajného) neunesenia rozhodnúť v neprospech žalovaného, a už vôbec nie zaťažovať ho dôkazným bremenom k preukázaniu jeho dostatočných majetkových pomerov. Odvolací súd prelomenie prezumpcie pravdivosti uznania dlhu v notárskych zápisniciach založil na tvrdeniach žalobcu a nepriamych dôkazoch, ktoré však jednoznačne nedosahujú úroveň skutočností, ktoré úplne podlamujú vierohodnosť obsahu notárskych listín a uznania dlhu žalobcu v nich obsiahnutých.

33.1. Dovolací súd má za to, že dovolanie žalovaného je v danom prípade v tejto časti procesne prípustné, a to aj napriek tomu, že nosnou konštrukciou vysloveného právneho záveru odvolacieho súdu o unesení dôkazného bremena žalobcu v súdnej veci boli okolnosti skutkové. Žalovaný v podanom dovolaní vychádzal z názoru, že písomné uznanie dlhu žalobcom v notárskych zápisniciach z jednotlivých zmlúv o pôžičkách predstavuje absolútny a nespochybniteľný dôkaz, pričom to bol práve žalobca, ktorý mal v konaní preukázať svoje tvrdenie o tom, že mu peňažné prostriedky zo strany žalovaného neboli poskytnuté a ak toto nepreukázal, nemohol potom uniesť dôkazné bremeno. Inak povedané, dovolateľ v podstate tvrdí, že pokiaľ dlžník písomne uznal svoj dlh z pôžičky, veriteľ nemusí v konaní preukázať skutočné odovzдание peňazí; toto dôkazné bremeno podľa žalovaného z dôvodu uznania dlhu dlžníkom, zaťažuje dlžníka, teda žalobcu. Uvedené platí podľa žalovaného o to viac, že uznanie dlhu ako i zmluvy o pôžičke boli obsahom notárskych zápisníc, ktoré sú verejnou listinou. Následne preto dovolací súd skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci predmetnej právnej otázky).

33.2. Dôkazným bremenom (v spojitosti s dôkaznou povinnosťou) sa rozumie zodpovednosť účastníka za výsledok konania, ktorý závisí od zistení z navrhnutých a vykonaných dôkazov. Procesnoprávnym následkom neunesenia dôkazného bremena účastníkom konania je jeho neúspech v spore. Pod vyhodnotením dôkazov je treba rozumieť aj zhodnotenie absencie dôkazov (vedúcej k neuneseniu dôkazného bremena). Ak súd rozhoduje v situácii dôkaznej núdze, dopad (neúspech) sa pričíta účastníkovi, na ktorom leží podľa predpisov hmotného práva dôkazné bremeno (zodpovednosť za

preukázanie skutočností významných z hľadiska hmotného práva).

33.3. Rozsah dôkazného bremena, teda okruh skutočností, ktoré musí účastník preukázať, zásadne určuje hmotnoprávna norma, ktorá je na sporný vzťah aplikovaná. Z nej potom vyplýva i to, kto je nositeľom dôkazného bremena, teda ktorý z účastníkov je povinný stanovený okruh skutočností preukázať.

33.4. Podľa § 657 Občianskeho zákonníka zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu.

33.5. Zmluvou o pôžičke veriteľ prenecháva dlžníkovi druhovo určené veci a dlžník sa zaväzuje vrátiť veriteľovi veci rovnakého druhu. Zmluva o pôžičke je reálnou zmluvou. Je teda potrebné, aby okrem konsenzu zmluvných strán došlo k reálnemu úkonu - odovzdaniu druhovo určených vecí veriteľom dlžníkovi. Pre vznik perfektnej zmluvy nie je podstatné, kedy došlo k podpisu písomnej zmluvy o pôžičke, ale to, kedy došlo k dohode zmluvných strán a k reálnemu odovzdaniu vecí.

33.6. Reálna povaha zmluvy má zásadný význam pre prax aj v nachádzajúcom súdnom konaní, kde sa od veriteľa, ktorý žaluje na splnenie dlhu zo zmluvy o pôžičke, vyžaduje nielen preukázanie konsenzu veriteľa a dlžníka o uzavretí zmluvy o pôžičke, ale aj preukázanie prenechania druhovo určených vecí veriteľom dlžníkovi. Dokiaľ k odovzdaniu peňazí nedôjde, medzi zmluvnými stranami právny vzťah z pôžičky nevznikne (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/238/2010 zo dňa 21. marca 2012).

33.7. V spore o vrátenie požičanej peňažnej čiastky má žalobca bremeno tvrdenia, že so žalovaným dlžníkom uzavrel zmluvu o pôžičke, že mu poskytol finančné prostriedky a že žalovaný dlh riadne a včas nezaplatil. Ak sú tieto skutočnosti preukázané, veriteľ uniesol dôkazné bremeno. Dôkazné bremeno ohľadne existencie právnej skutočnosti, ktorá mala za následok zánik dlhu, zaťažuje dlžníka (PAGÁČ, Ľubomír. § 657 [Podstatné náležitosti]. In: ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník II. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2429, marg. č. 2.)

33.8. Podľa § 558 Občianskeho zákonníka ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Pri premlčanom dlhu má také uznanie tento právny následok, len ak ten, kto dlh uznal, vedel o jeho premlčaní.

33.9. Uznanie dlhu predstavuje zabezpečovací prostriedok, prostredníctvom ktorého dochádza k zabezpečeniu práv a povinností zo záväzkov. Základným obsahovým prvkom inštitútu uznania dlhu je vznik právnej domnienky, že dlh v čase jeho uznania trval.

33.10. Uznanie dlhu vyvoláva hmotnoprávne i procesnoprávne účinky. Jedným z procesnoprávných následkov uznania dlhu podľa § 558 Občianskeho zákonníka je tzv. obrátenie dôkazného bremena. Uznanie dlhu totiž zakladá vyvrátiteľnú domnienku, že dlh v čase uznania trval. Z procesného hľadiska tak nastáva výmena úloh procesných strán (žalobcu a žalovaného), na základe ktorej sa dôkazné bremeno presúva zo žalobcu na žalovaného. Žalovaný je tak svoju procesnú obranu nútený viesť v negativistickom smere, a teda vyvrátiť samotnú existenciu dlhu, a zároveň vyvrátiť svoj prísľub, tento dlh splniť. Na dlžníka sa presúva dôkazné bremeno trvania záväzku v čase jeho uznania, t. j. ak chce byť dlžník v spore úspešný, musí preukázať, že uznaný záväzok neexistuje, resp. v čase uznania neexistoval. Nestačí pritom samotné spochybnenie tohto úkonu, ale musí dôjsť k preukázaniu absencie niektorej zo všeobecných náležitostí právneho úkonu ako takého (§ 34 a nasl. Občianskeho zákonníka), resp. absencie niektorej z osobitných náležitostí potrebných pre platné uznanie dlhu podľa § 558 Občianskeho zákonníka (ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. § 558 [Uznanie dlhu]. In: ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky

33.11. V dovolateľom namietanom rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/143/2008 zo dňa 29. januára 2009, od ktorého záverov sa mal odvolací súd v napadnutom rozsudku odkloniť, najvyšší súd posudzoval záväzok zo zmluvy o pôžičke uzavretej jedným z manželov za trvania manželstva so zreteľom na uznanie dlhu podpísané oboma manželmi. Najvyšší súd vyslovil právny záver: „uznanie dlhu je samostatným zabezpečovaním inštitútom, ktorý plní zabezpečovaciu funkciu tým, že zakladá právnu domnienku existencie dlhu v čase uznania. Uznanie dlhu nie je novým právnym titulom záväzku. Zakladá sa ním právna domnienka, že dlh v čase jeho uznania existoval, ktorá je však vyvrátiteľná dôkazom opaku. Znamená to, že skutočnosť, pre ktorú je v zákone stanovená domnienka, ktorá pripúšťa dôkaz opaku, má súd za preukázanú, pokiaľ v konaní nevyšiel najavo opak. Procesným dôsledkom uznania dlhu je presun dôkazného bremena z veriteľa na dlžníka. Veriteľ má v prípade sporu uľahčenú situáciu tým, že nemusí dokazovať vznik dlhu a jeho výšku v čase jeho uznania. Na dlžníkovi naopak je, ak chce byť v spore úspešný, aby preukázal, že dlh nevznikol, že bol splnený alebo inak zanikol. Tieto skutočnosti sú totiž pravým opakom toho, čo uvádza domnienka, t. j. sú spôsobilé, ak vyjdú v konaní najavo, vyvrátiť obsah domnienky.“

33.12. V dovolateľom ďalšom namietanom rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/55/98 zo dňa 01. novembra 1998 najvyšší súd zdôraznil, že „od zmluvy o pôžičke treba odlíšiť tzv. dlžobný úpis, ktorým dlžník písomne potvrdzuje, že dlhuje veriteľovi určitú sumu; tento úpis môže byť dlžníkom vydaný aj po uzavretí zmluvy a môžu s ním byť spojené i účinky uznania dlhu. Jeho existencia uľahčuje veriteľovi procesnú situáciu v tom, že dôkazné bremeno ohľadne dlhu v tej výške, na akú vyznieva dlžobný úpis, prechádza z veriteľa na dlžníka.“

33.13. Predmetom konania je určenie neplatnosti právnych úkonov - zmlúv o pôžičkách zo dňa 25. marca 2011, 23. decembra 2011, 07. mája 2012, obsiahnutých v špecifikovaných notárskych zápisniciach a určenie neplatnosti vyhlásení žalobcu ako dlžníka (povinnej osoby) o súhlase s vykonateľnosťou týchto notárskych zápisníc. Podľa výsledkov dokazovania nižšími súdmi, dňa 25. marca 2011 bola medzi žalobcom a žalovaným uzatvorená zmluva o pôžičke, ktorej predmetom bolo požičanie sumy 232.400 eur žalovaným žalobcovi v hotovosti, pričom v zmluve strany potvrdili, že k odovzdaniu finančných prostriedkov došlo pred podpisom tejto zmluvy. Dňa 16. júna 2011 bola na notárskom úrade JUDr. Marty Botkovej spísaná notárska zápisnica, ktorá obsahovala vyhlásenie žalobcu, ako dlžníka, že uznáva dlh vzniknutý na základe zmluvy o pôžičke z 25. marca 2011 a zároveň súhlas s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice. Dňa 23. decembra 2011 bola medzi žalobcom a žalovaným uzatvorená zmluva o pôžičke, ktorej predmetom bolo požičanie sumy 332.000 eur žalovaným žalobcovi v hotovosti, pričom v zmluve strany potvrdili, že k odovzdaniu finančných prostriedkov došlo pred podpisom tejto zmluvy. Dňa 15. mája 2012 bola na notárskom úrade JUDr. Marty Botkovej spísaná notárska zápisnica, ktorá obsahovala vyhlásenie žalobcu, ako dlžníka, že uznáva dlh vzniknutý na základe zmluvy o pôžičke z 23. decembra 2011, ktorý sa žalobca zaviazal zaplatiť do 15.05.2012 a zároveň súhlas s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice. Dňa 07. mája 2012 bola medzi žalobcom a žalovaným uzatvorená zmluva o pôžičke, ktorej predmetom bolo požičanie sumy 265.500 eur žalovaným žalobcovi v hotovosti. V zmluve strany potvrdili, že k odovzdaniu finančných prostriedkov došlo pred podpisom tejto zmluvy. Dňa 16. júna 2011 bola na notárskom úrade JUDr. Marty Botkovej spísaná notárska, ktorá obsahovala vyhlásenie žalobcu, ako dlžníka, že uznáva dlh vzniknutý na základe zmluvy o pôžičke z 07. mája 2012 a zároveň súhlas s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice. Dňa 14. mája 2012 bola na tom istom notárskom úrade spísaná notárska zápisnica, ktorej obsahom bol dodatok č. 1 k zmluve o pôžičke zo 07. mája 2012, ktorý obsahoval uznanie dlhu vzniknutého na základe uvedenej zmluvy o pôžičke a súhlas s vykonateľnosťou a exekúciou notárskej zápisnice.

33.14. Preskúmaním veci dovolací súd zistil, že odvolací súd sa pri svojich úvahách, prezentovaných v napadnutom rozsudku, neodklonil od dovolateľom označených rozhodnutí. Dovolací súd v prvom rade upriamuje pozornosť na fakt, že dôkazné bremeno v spore nepredstavuje statický prvok, ale nasleduje konkrétny priebeh kontradiktórneho sporu, pri ktorom procesné strany procesne útočia alebo sa procesne bránia. Možno teda konštatovať, že v spore stíha dôkazné bremeno obe sporové strany, hoci

nie v rovnakom rozsahu. V podmienkach súdnej veci je všeobecný základný režim dôkazného bremena taký, že v prípade, ak veriteľ tvrdí nárok z pôžičky bez účinného uznania dlhu, preukazuje dohodu a reálne odovzdanie peňazí. Modifikovaný režim nastupuje pri platnom uznaní dlhu; veriteľ už spravidla nemusí dokazovať okolnosti vzniku dlhu a dôkazné bremeno o opaku nesie dlžník.

33.15. Krucálnou okolnosťou pre posúdenie nastolenej právnej otázky je podľa názoru dovolacieho súdu záver, že uznanie dlhu podľa § 558 Občianskeho zákonníka nevytvára nový, samostatný dlh, odlišný od zabezpečeného záväzku, tu zmlúv o pôžičke. Najvyšší súd Slovenskej republiky už opakovane judikoval (dovolateľom označené rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/143/2008 zo dňa 29. januára 2009; recentne napr. rozhodnutie 5Cdo/13/2023 zo dňa 14. decembra 2023, R 9/2026), že „uznaním dlhu sa nenahrádza pôvodný záväzok, posilňuje sa len postavenie veriteľa posilnením jeho pozície týkajúcej sa dokazovania. Uznanie dlhu však nekonvaliduje primárny záväzok, ani ho nenahrádza.“ Táto rozhodovacia línia tak nepriamo odpovedá na dovolateľovu otázku o nedovolenom presune dôkazného bremena. Ani po uznaní dlhu totiž nie je veriteľ zbavený absolútne všetkých dôkazných povinností bez výnimky, ako sa mylne domnieva žalovaný. Ak je totiž v konaní sporné samotné uznanie, jeho obsah alebo jeho použiteľnosť, musí sa najprv vyriešiť táto predbežná otázka. Pre právne posúdenie je preto rozhodujúce, či dlžník v pozícii žalobcu najprv preukáže vadu uznania dlhu, teda či dlžník domnienku, založenú uznaním dlhu, vyvráti. V súdnej veci žalobca ako dôvod neplatnosti zmlúv o pôžičkách tvrdí neodovzdanie peňažných prostriedkov predstavujúcich predmet pôžičky. Za tejto situácie, ak žalobca tvrdí a preukáže, že peniaze z pôžičky neboli nikdy odovzdané, potom chýba pôvodný záväzok, ktorý by uznanie dlhu malo zabezpečiť. I Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil právny názor, že pri uznaní dlhu zo zmluvy o pôžičke je vzhľadom na reálnu povahu zmluvy o pôžičke nevyhnutné, aby v čase uznania dlhu záväzok zo zmluvy o pôžičke už existoval, teda aby veriteľ odovzdal dlžníkovi predmet pôžičky (uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 261/2015).

33.16. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí v súvislosti s dôkazným bremenom v zhode s dovolateľom označenými rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/143/2008 a sp. zn. 5Cdo/55/98 vychádzal z toho, že uznanie dlhu zakladá typickú vyvrátiteľnú právnu domnienku, v dôsledku ktorej nemusí veriteľ preukazovať vznik a predpoklady svojho hmotnoprávneho nároku a je naopak na dlžníkovi, na ktorého tak prešlo dôkazné bremeno, aby preukázal, že dlh v dobe uznania netrval alebo po tomto uznaní zanikol (§ 192 CSP) /bod 34. napadnutého rozsudku/. V riešení tejto otázky odvolací súd šiel ešte ďalej a zdôraznil, že kladná odpoveď na otázku, či strana uniesla dôkazné bremeno týkajúce sa neexistencie dlhu, sa nemôže zakladať na samotnom popretí skutočnosti, o ktorej existencii platí vyvrátiteľná domnienka (tu: uznanie dlhu), teda napríklad v tvrdení dlžníka, že veriteľ mu plnenie neodovzdal a žalovaný nepredložil dôkaz na vyvrátenie tohoto tvrdenia (bod 35. napadnutého rozsudku). Zároveň správne poznamenal, že vo všeobecnosti platí, že dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností zaťažuje toto účastníka konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky. V niektorých prípadoch však strana zaťažená dôkazným bremenom objektívne nemá a nemôže mať k dispozícii informácie o skutočnostiach, významných pre rozhodnutie v spore, pričom protistrana má tieto informácie k dispozícii. V prípade, že strana zaťažená dôkazným bremenom prednesie aspoň „oporné body“ skutkového stavu a zvýši tak pravdepodobnosť svojich skutkových tvrdení, nastupuje „vysvetľovacia povinnosť“ protistrany. Nesplnenie tejto povinnosti bude mať za následok hodnotenie dôkazu v neprospech strany, ktorá „vysvetľovaciu povinnosť“ nesplnila. Zároveň tiež platí, že uvedenú „vysvetľovaciu povinnosť“ nemožno zamieňať s obrátením dôkazného bremena (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/2/2016). Odvolací súd dokonca výslovne súhlasil so žalovaným v tom, že domnienku založenú uznaním dlhu z poskytnutej pôžičky nemožno považovať za vyvrátenú len v dôsledku skutkového tvrdenia dlžníka, ktorým poprie prevzatie peňazí od veriteľa (bod 37. napadnutého rozsudku). Súdna prax však podľa dovolacieho súdu neznemožňuje vyvrátenie domnienky založenú uznaním dlhu inou procesnou aktivitou dlžníka; uznanie dlhu je domnienkou vyvrátiteľnou, nie nevyvrátiteľnou. Odvolací súd potom zdôraznil, že v prejednávanej veci žalovaný odhliada od toho, že popretie prevzatia peňazí nebolo ani zďaleka jediným prostriedkom procesnej obrany, ktorú žalobca v konaní uplatnil. Žalobca v konaní prednášal aj ďalšie tvrdenia a návrhy na dokazovanie, ktoré boli spôsobilé viesť súd k tomu, aby učinil skutkový záver odlišný od domnienky, ktorú v konaní založilo uznanie dlhu (bod 38. napadnutého rozsudku). Za mylný mal názor žalovaného,

že by strana brániaca sa v konaní proti vyvráteniu domnienky, nemohla použiť nepriame dôkazy, a to s poukazom na § 187 ods. 1 CSP. Je pravdou, že nepriamy dôkaz sám osebe spravidla nevedie k preukázaniu dokazovanej skutočnosti, ale v spojení s ďalšími nepriamymi dôkazmi tvoriacimi konštrukciu, ktorej jednotlivé prvky si vzájomne neodporujú a nepripúšťajú iný logický spôsob priebehu udalostí, však môže viesť k preukázaniu dokazovanej skutočnosti. Skutočnosť dokazovaná prostredníctvom nepriamych dôkazov sa preto považuje za preukázanú vtedy, ak na základe výsledkov hodnotenia týchto dôkazov možno bez rozumných pochybností nadobudnúť istotu (presvedčenie) o tom, že sa táto skutočnosť naozaj stala (že je pravdivá); nestačí, ak prichádza do úvahy len možnosť jej pravdivosti (jej pravdepodobnosť) (body 39. až 41. napadnutého rozsudku).

33.17. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ nižšie súdy na základe reťaze nepriamych dôkazov, produkovaných v konaní žalobcom, po ich vyhodnotení jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti ustálili, že žalobca uniesol v konaní dôkazné bremeno ohľadne neodovzdania predmetu pôžičiek zo strany žalovaného žalobcovi (v dôsledku čoho vyslovili právny názor o neplatnosti žalobou označených zmlúv o pôžičke), pričom žalovaný zostal v konaní v tomto smere neaktívny a žiadny iný dôkaz o odovzdaní predmetu pôžičiek (okrem zmlúv o pôžičkách a uznaní dlhu, ktorých platnosť bola zo strany žalobcu právne relevantným spôsobom spochybnená) neprodukoval, nemôže svoju nesplnenú povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť zastierať, či zamieňať tvrdením o nesprávnych, či neúplných skutkových zisteniach a následnom nesprávnom právnom posúdení veci v dôsledku nesprávne vyhodnoteného dôkazného bremena strán sporu nižšími súdmi. Za relevantný dovolací súd považuje v tejto súvislosti aj fakt, ktorého si žalovaný zrejme nie je dosť dobre vedomý, a to, že žalobca ako dlžník v tejto súvislosti nemusí dokazovať „absolútnu metafyzickú neexistenciu“ odovzdania, ale musí predložiť také pozitívne skutočnosti, ktoré robia tvrdené odovzдание nevierohodným. Tzv. „negatívna skutočnosť“ sa totiž nevyvracia holým popretím, ale reťazcom konkrétnych protiindikí, tak, ako tomu bolo i v prejednávanej veci.

34. Napokon, podľa dovolateľom označeného rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/199/2005 platí, že pri súkromnej listine stačí formálne popretie jej správnosti druhým účastníkom, aby nastúpila dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno toho účastníka, ktorý tvrdil skutočnosti, ktoré mali byť súkromnou listinou preukázané. Naopak, pri verejnej listine sa predpokladá jej pravdivosť a kto tvrdí opak, musí túto skutočnosť preukázať, teda dôkazné bremeno je na tom, kto popiera správnosť verejnej listiny. „Musia byť pritom preukázané také skutočnosti, ktoré úplne podlamujú vierohodnosť obsahu verejnej listiny; inak nemožno verejnú listinu zbaviť jej dôkaznej sily.“. Dovolateľ mal za to, že odvolací súd sa odklonil od tohto rozhodnutia najvyššieho súdu, keď prelomenie prezumpcie pravdivosti uznaní dlhu v notárskych zápisniciach založil na tvrdeniach žalobcu o nedostatočných majetkových pomeroch žalovaného, či na nepriamych dôkazoch.

34.1. Vo vzťahu k uvedenej argumentácii žalovaného odvolací súd v bode 42. napadnutého rozsudku zdôraznil, že súd prvej inštancie nespochybnil vlastnosť notárskych zápisníc spočívajúcu v tom, že ide o verejné listiny, ktoré preto zakladajú domnienku pravdivosti toho, čo v nich notár potvrdzuje. Súdom prvej inštancie správne poznamenal, že obsahom sporných notárskych zápisníc je iba vyhlásenie žalobcu, že k nejakej skutočnosti došlo (odovzдание finančných prostriedkov), avšak ich obsahom nie je, že k odovzdaniu týchto finančných prostriedkov došlo priamo pri spisovaní notárskej zápisnice. Z uvedeného dôvodu teda notárska zápisnica sama osebe nie je dôkazom, že skutočne došlo k odovzdaniu finančných prostriedkov. Je iba dôkazom o tom, že to žalobca pri spisovaní notárskej zápisnice vyhlásil. Z uvedeného je zrejmé, že nižšie súdy sa od žalovaným označeného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/199/2005 neodklonili, pretože nekonštatovali nevierohodnosť či nepravdivosť obsahu daných notárskych zápisníc, naopak, je zrejmé, že pri rozhodovaní vychádzali práve z textu týchto notárskych zápisníc.

34.2. Pokiaľ sa dovolateľ v tomto ohľade dožaduje iného hodnotenia obsahu notárskych zápisníc než ako konštatovali nižšie súdy tak, že by z nich malo podľa dovolateľa malo vyplývať odovzдание peňažných prostriedkov žalovaným žalobcovi, ide o otázku skutkovú, na ktorej hodnotenie dovolací súd oprávnený nie je. Argumentácia dovolateľa vo vzťahu k tejto časti nastolenej otázky indikuje, že dovolateľ vo svojej

podstate namieta voči skutkovým zisteniam súdov nižších inštancií, ktoré dovolací súd nie je oprávnený preskúmať a ani formulovať nové skutkové závery, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (porov. § 442 CSP). Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, primárne je súdom právnym, nie skutkovým, a preto sa ním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. (pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 432).

35. Možno tak uzavrieť, že ak dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolanie nie je prípustné z dôvodu, že odklon od dovolateľom označených rozhodnutí v konaní nebol zistený.

K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

36. Dovolateľ uplatnil zároveň i dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

37. Dovolací súd pripomína, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP vôbec musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

38. V časti dovolania, týkajúce sa dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, reprodukovanej v tomto rozhodnutí v bode 3.14. a 3.15, dovolateľ žiadnu konkrétnu otázku, na ktorej riešení založil odvolací súd svoje rozhodnutie, a ktorá by doposiaľ nebola riešená dovolacím súdom výslovne nesformuloval. Dovolateľ sa iba všeobecne (nekonkrétne) pokúsil vymedziť otázku, keď uviedol, že „v konkrétnom prípade v notárskych zápisniciach žalobca uznal dlh zo všetkých zmlúv o pôžičke, ktoré boli vyhlásené za neplatné, pritom žalobca nijakým spôsobom nenapadol uznanie dlhu ani v jeho žalobnom návrhu a okolnosti uznania dlhu neboli posudzované odvolacím súdom. ...Odvolací súd však uvedené nenapadnutie uznania dlhu žalobcu nepovažoval za dôležité, keď pripomenul: otázka platnosti uznania dlhu v sporných notárskych zápisniciach nebola výslovne predmetom sporu a z hľadiska vecnej správnosti napadnutého rozsudku, ktorý vychádza z vyvrátenia domnienky založenej týmito uznaniami, by bola aj málo podstatná“, čo však predstavovalo nesprávne právne posúdenie“ a v ďalšom „Odvolací súd postupoval nesprávne, keď neaplikoval ust. § 61 zákona č. 233/1995 Z. z. (účinného do 31.3.2017) účinného aj v čase vymoženía pohľadávky, podľa ktorého navrátenie do predošlého stavu nie je možné, čím rozsudok Krajského súdu v Trnave vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Vzhľadom na ust. § 61 zákona č. 233/1995 Z. z. a skončenie exekučného konania EX 2470/11 vymožením pohľadávky podľa § 60 písm. e) zákona č. 233/1995 Z. z., nie je právne možné obnovenie daného exekučného konania a ani navrátenie vymožených peňažných prostriedkov, preto nemôže ani existovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení“. Z obsahu tejto časti jeho dovolania vyplýva, že dovolateľ „len“ nesúhlasí s jednotlivými čiastkovými úvahami, ktoré napokon viedli k záveru nižších súdov o existencii naliehavého právneho záujmu na žalobcom požadovanom určení a o čiastočnej opodstatnenosti žaloby, s ktorými polemizuje, vyslovuje s nimi nesúhlas a poskytuje vlastné vysvetlenia a interpretáciu udalostí, motívov i konania dotknutých subjektov. Takým spôsobom sa mu však nepodarilo vymedziť právnu otázku v niektorom z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 CSP. Dovolateľ nesplnil podmienku konkretizácie právnej otázky riešenej odvolacím súdom, ani ďalšie podmienky, a to vysvetlením ako ju riešil odvolací súd, čo by umožnilo posúdiť, či ju už vo svojej rozhodovacej praxi (ne)riešil dovolací súd, alebo ju prípadne riešil odlišne, a teda pri týchto nedostatkoch nemohol ani objektívne naplniť podmienku uvedenia správneho vyriešenia otázky riešenej odvolacím súdom. Dovolateľ nastolil „vlastné“ komplexné právne posúdenie veci, odlišné od dovolacieho súdu, a to z pohľadu ním vnímaného skutkového stavu veci. Dovolací súd v tomto smere považuje za potrebné zdôrazniť, že len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a

vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP.

38.1. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalovaného v tejto časti, ktorou mienil namietať nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

39. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalovaný neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Ak dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolanie nie je prípustné z dôvodu, že odklon od dovolateľom označených rozhodnutí v konaní nebol zistený. Dovolanie v časti, týkajúcej sa dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predstavuje dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie i v tejto časti odmietol (§ 447 písm. f) CSP).

40. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

41. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.